

המחזה זה הים הגדול בגרסתו הראשונה הועלה בתיאטרון "הקאמרי"
בבימויה של דדי ברון בשנת 2007.

שמות המשתתפים:

נוח גרינוולד - יחזקאל לזרוס; פנינה - מיכל בלנקשטיין; אסתר - מירה עוואד;
יונה - יוסי כרמון; אפרים - נדב אסולין; מישה - מישה טפליצקי; ריטה - הלנה
ירלובה; עליזה - דינה בליי; הגבר - קובי מרציאנו; האישה - נועה כהן; ג'קי -
יניב ביטון; הרב - יוסי כרמון

המחזה מוצג בהצלחה מזה שמונה שנים בתיאטרון "דרמה וקומדיה" בקייב,
בבימויו של אדוארד מיטניצקי, המנהל האמנותי של התיאטרון. ההצגה גם
מוזמנת ומוצגת בפסטיבלים רבים.

זה הים הגדול מחזה בשתי מערכות

זוג צעיר מגיע מירושלים לתל אביב, היא ממשיכה לשמור מצוות, והוא מתפקד, גם מנסה למשוך אותה אחריו, ללמד אותה ליהנות מן העולם החדש, בין השאר לוקח אותה איתו למין מסיבה של ליל שבת. לא נוח לה שם, בעיקר עם השמלה עם המחשוף שתפרה לפי בקשתו. השמלה "שרפה" לה, "המחשוף זאת אומרת." הוא אומר לה שדווקא משום כך היא היתה "הצלחה", כל הגברים הסתכלו עליה, והוא מסביר, "לאחרות היו מחשופים פי שניים, רק שאצלן זה סתם, כמו מגרש גדול. אצלך זה... כן, זה בער, זאת הסחורה שלך, תמכרי אותה," והיא עונה לו, "גם בוער וגם למכור?" ואחר כך, באותו עניין, הוא גם אומר לה, "הם רצו אותך, ואני גאה על זה, את אשתי, את שלי." והיא אומרת לו, "אני שלך גם ככה, בלי ש... והוא אומר לה, "ככה את שלי שווה יותר, עם העיניים שלהם עלייך."

הדיאלוגים האלה באו עלי בהפתעה, בלי תכנון מראש. גם עכשיו אני תוהה עד כמה זה נראה טבעי ומוכן מאליי שגבר חילוני רוצה שאשתו תיראה מושכת. הרי פירוש מושכת הוא שגברים אחרים יחשקו בה, ואף אחד לא שואל את עצמו אם אין כאן שמץ של הזניה? כך הבנתי שדרך המחזה ניסיתי אני עצמי – החילוני, למרות ילדותי הדתית – להבין יותר את העולם החילוני, העולם החדש, להבין לא עם תשובות אלא עם שאלות, להאיר אותו מחדש דרך עיניה של האישה שומרת המצוות – שהיא לא סתם עוד שומרת מצוות, אלא אישה מיוחדת, אישה שענייה תמות והן רואות לפעמים יותר מעיניים שידועות הכול כביכול – ואולי ניסיתי להאיר את העולם הזה גם דרך עיני הילד שלי עצמי.

הדמויות:

נוח גרינוולד – עורך דין צעיר, חרדי שהתפקד

פנינה – אשתו

אסתר – אחותה

יונה – אבא שלהן, חרדי מירושלים

אפרים – שדכן צעיר

מישה – נכה קטוע רגליים, מאירופה

ריטה – אשתו. שניהם שכנים בבית הסמוך
עליזה – מבוגרת, שכנה, בבית הסמוך
הגבר – הבן שלה, איש מערכת הביטחון שמשתמש בדירה שלה
האישה – אחת המזכירות שלו
ג'קי – עוזר מלצר, שכן, על גג הבית הסמוך
הרב – מספק קמיעות
צעיר – שקופץ שוב ושוב מן הטיילת אל החול למטה
בעל כלב – שמשחק עם הכלב שלו על שפת הים

מקום וזמן:

תל אביב. רוב התמונות מתרחשות בדירה של נוח ושל פנינה, ובחצר בין הבית שלהם ובין הבית השכן, וגם על שפת הים ובחדרו של הרב מספק הקמיעות. המחזה מתרחש בסביבות 1950.

מערכה ראשונה

תמונה ראשונה

ליד הים, כולל טיילת עם מעקה של צינורות ברזל, מדרגות שיורדות אל החול, רצועת חול צרה והים עצמו. יום שישי אחרי הצהריים, השמש במערב על הים. מישה הנכה יורד מקרטע על ידיו במדרגות אל החול. במקביל צעיר קופץ מהטיילת אל החול, נוחת יפה, מתעמל, עולה במדרגות ושוב קופץ למטה וכו'. למטה על החול איש שמשחק עם כלב, זורק חתיכת קרש והכלב רץ ומביא לו. לא רואים את הכלב, רק את גבו של האיש. ריטה בתוך הים. נוח ופנינה מגיעים אל הטיילת, הוא מושך אותה בידה

פנינה: לאן?

נוח: תכף תראי.

פנינה: מאוחר, אני צריכה להדליק עוד מעט.

נוח: עוד מעט, עוד מעט.

פנינה: הילדים... איפה הילדים?

נוח: הגיעו אל הטיילת, כלפי הים הנה...

פנינה: הילדים?

נוח: מה פתאום הילדים? זה, תסתכלי על זה, מה זה?

פנינה: הים, לא?

נוח: נדהם הים, לא...!?

פנינה: לא? זה לא הים?

נוח: לא, זה לא הים, זה חתול.

פנינה: אני לא מבינה.

נוח: אני לא מאמין. פעם ראשונה בחיים שלך, נכון?

פנינה: פעם נסענו בקיץ להתרחץ, הייתי חולה, רק ראיתי מרחוק.

נוח: פעם ראשונה בחיים שלך ואת – "הים, לא?", כאילו כלום. זה לא "הים..."

זה ה י ם . את פשוט עוד לא תופסת. הים, פה, מתחת לבית, קרוב כמו בירושלים מאצלנו אל האימא שלך. כמה צעדים, אפשר גם עם נעלי בית, גם עם הגאלעצ'עס, וזהו, "זה הים גדול ורחב ידיים". את לא מבינה? כאילו... כאילו אריה מתחת הבית שלנו.

פנינה: צוחקת, צחוק קל, ההתלהבות שלו קוסמת לה אריה...

נוח: איזה דבר אחר אפשר לומר עליו? גם זה – לא, אי אפשר להמשיל אותו

לשום דבר. אפשר רק להפך, להמשיל אליו. אפילו האבנים של בית המקדש,

כשהמדרש רוצה לומר כמה הם יפים הוא אומר שהם כגלי הים. זה לא רק

הים, זה כל מה שמאחוריו, אמריקה, אירופה, העולם, הכול פה, זה באוויר,

זה... אוחזו בידה, מושיט אותה קדימה תיגעני, את מרגישה?

פנינה: מנסה לקחת את ידה בחזרה לא, תן לי.

נוח: למה?

פנינה: הידיים שלי ערומות.

נוח: הידיים שלך ערומות?

פנינה: כן.

נוח: עוד יותר טוב. מה את מרגישה איתן, עם הידיים הערומות שלך?

פנינה: את הידיים שלך.

נוח: תעזבי עכשיו את הידיים שלי. תחשבי על הים, תרגישי אותו. הגודל הזה,

הרחבות, החופש. כל הכחול הזה בלי סוף, שום הר בקצה, שום גדר, וגם

שום אבא ואימא ומשפחה שאומרים לך מה לעשות. רק להסתכל עליו וגם

אצלי בפנים נהיה מין ים, הכול נפתח, מתפוצץ, מלא חשק לעשות, לתת,

לקחת, לחטוף.

פנינה: צוחקת, נהנית ממנו מה יש לקחת? רק מים, ובכלל מים עם מלח,

שמעתי.

נוח: שמעת? מים עם מלח?

פנינה: כן, מים מלוחים, אסתר שתתה כשהתרחצה. שום דבר יותר, אין כלום.
נוח: זה העניין, אין כלום, בגלל זה יש הכול. כמו המקווה בלילה, ריק, אין כלום
ובגלל זה מלא שדים ורוחות, לא?

פנינה: זה משהו אחר.

נוח: ודאי, פה זה אפשרויות. זה אוניות וזה עולים חדשים וסחורות ויבוא ויצוא.
וזה עסקים וחוזים וכסף, הרבה כסף. אז זה גם גנבים ומועלים ובתי משפט.
וזה הכול כתוב בתוך הים הזה כמו דגים. וגם כתוב בו שם של אחד נוח
גרינוולד, א ירושלימדיקר ישיבה-בוֹחֵר, ובקרוב בימינו עורך דין תל אביבי
מפורסם שיהיה לווייתן בתוך כל הדגה הזאת. זה נקרא הים, את מבינה?

פנינה מסתכלת בו, צוחקת, נהנית מהתלהבותו

נוח: את רואה? גם את מתחילה לשמוח. הים סוחף את כולם. רואה שלא מסתכלת
בים את בכלל לא מסתכלת. מה?

פנינה: אתה, איך שאתה שמח.

נוח: את צריכה ללמוד ליהנות, פנינה, את צריכה ללמוד ליהנות.

פנינה: אני נהנית ממך.

נוח: לא רק ממני. העולם גדול.

פנינה: אני נהנית ממך איך שאתה נהנה ממנו.

נוח: יספיק לך אם אני אוכל ואשתה במקומך? את לא רק אישה, עזר כנגדי.
העולם שלך כמו שהוא שלי. את מוכרחה ללמוד ליהנות מדברים, מה שיותר.
זה נקרא להיות מודרני.

פנינה: כמו הדוד שייע, כל הזמן הוא אוסף מצוות.

נוח: מה את משווה? הוא עבד ה', עבד. אנחנו יוצאים לחופשי, ועכשיו שנינו
יחד. אני עייף מלהיות לבד כל השבוע, הנסיעות כל שבוע לירושלים הלוך
וחזור. בואי, נרד.

הצעיר שקופץ מהטיילת לחול, עולה שוב כינתיים, שב וקופץ למטה לחול

פנינה: נבהלת מה הוא עושה?

נוח: את לא רואה? קופץ למטה. בואי.

פנינה: אני? ככה? לקפוץ? אני לא, בשום אופן!

נוח: באמת? את לא רוצה לקפוץ כמוהו? אז איך נרד למטה?

פנינה: אני לא יודעת. בשום אופן!

נוח: צחק אי, איך שאפשר לרמות אותך! מחבק ומנשק אותה

פנינה: משתחררת ממנו לא, איך, בחוץ, אנשים.

נוח: זה תל אביב, פנינה, זה תל אביב! מושך אותה אחריו אל המדרגות בואי, הנה, המדרגות, כאן נרד.

פנינה: תוך ירידה במדרגות אתה יודע הכול.

נוח: בשביל מה אני עובד כבר שנה בתל אביב, כל השבוע?

פנינה: אתה עובד.

נוח: ומה עם הנשמה? אני משתדל לבוא הנה פעם בשבוע לפחות. ואם אין זמן אז מרחוק, מרחוב אלנבי. כמו לנשק את המזווה.

פנינה: כבר מבוססת בחול אני שוקעת.

נוח: מורה על מישה הנכה שעושה דרכו בקושי בחול תסתכלי עליו, מה הוא צריך להגיד?

פנינה: קשה לו. בשביל מה?

נוח: יש לו כנראה סיבה טובה.

פנינה הולכת הלאה בחול, צוחקת

נוח: מה?

פנינה: החול נכנס לנעליים, מדגדג. הולצת את נעליה

נוח: התלמיד עולה על הרב. גם אני. חולץ נעליים

הצעיר שוב קופץ מהטיילת למטה, נוחת לא רחוק מהם

פנינה: נבהלת מה זה? מאיפה?

נוח: מהשמים.

פנינה: הוא נפל, מלמעלה.

נוח: הוא לא נפל, הוא קפץ.

פנינה: זה הבחור שקפץ קודם. למה הוא עושה את זה, עוד פעם, אותו דבר?

נוח: בשביל הספורט. החול רך, אפשר לקפוץ מגבוה.

פנינה: יש פה סלעים, הוא יכול לשבור משהו.

נוח: עוד יותר טוב. סכנה, הוא יכול לנסות את האומץ שלו.

בקצה שוב נראה מגבו האיש שזורק חתיכת קרש לכלב שלו. נשמעות נביחות

הכלב

פנינה: נעצרת, נבהלת אני רוצה הביתה. איפה הילדים?

נוח: מה קרה?

פנינה: אתה לא רואה? הכלב. הוא כמעט...

נוח: את ילדה קטנה. הוא לא יגיע הנה, הוא עם האיש הזה, הבעלים שלו.

פנינה: מה הם עושים?

נוח: את לא רואה? הם משחקים. האישי זורק לכלב את הקרש והכלב רץ ומביא לו.

פנינה: זה האישי משחק, הכלב לא משחק. הוא סתם רץ כל פעם מחדש להביא לו.

נוח: זה המשחק שלו, הוא אוהב לרוץ ולהביא. בגלל זה הוא נובח, שיזרוק לו כבר. זה יפה, איש עם כלב, אדם עם חיה. כמו הרועה והאווזים ברקמה שלך.

פנינה: זה משהו אחר, זה רקמה. בוא נלך.

נוח: וכשזה בחיים, לא רקמה, זה לא יפה?

פנינה: אני לא יודעת. אני לא ראיתי אווזים חיים. אני העתקתי את זה מהרקמה של סבתא שלי. אווזים זה גם משהו אחר, זה חיה כשרה.

נוח: ככעס אפשר להשתגע ממך! מה שייך חיה כשרה, אה? מה שייך חיה כשרה?

פנינה שותקת

נוח: למה את לא עונה לי?

פנינה שותקת

נוח: בסדר, אני לא כועס. אני שואל בשקט, מה שייך לכאן חיה כשרה?

פנינה: אני לא יודעת. חיה כשרה זה יפה, זה היימיש.

נוח: למה? מפני ששוחטים אותה, אוכלים אותה? רואים שאת בת של שוחט.

פנינה: גם חזן, וגם משולח של הישיבה.

נוח: אני לא מבין אותך. זה ששוחטים אותה עושה אותה יפה, היימיש?

פנינה: אני לא יודעת. אולי. כן. צריך אותה.

נוח: גם כלב צריך, לא? לשמור על הכבשים.

פנינה: אין פה כבשים.

נוח: צוחק את עקשנית גדולה וגם לא טיפשה. לא, בכלל לא.

פנינה: הרבה פעמים אתה אומר לי את זה. מפני שאתה חושב שאני כן טיפשה, נכון?

נוח: לא, יש לך דווקא שכל מעשי, שכל ישר. רק כאילו... מחפש כאילו יותר מדי ישר בשביל העולם הזה.

פנינה כבר נכנסת אל המים הרדודים

נוח: מה את עושה? לאן? את למים, את... תיזהרי! חכי, גם אני. נכנס איי, קר.

פנינה: כלפי החול הרטוב תחתי תראה, כל החול למטה כחול.

נוח: זה בגלל השמים שבמים, הם נכנסים יחד עם המים לחול.

פנינה: אוי, זה זו. כאילו מישהו מושך את הרצפה מתחת הרגליים. הראש מסתובב לי.

נוח: נעים, אה? בואי, תחזרי.

פנינה פונה ממנו, ממשיכה ונכנסת לתוך הים

נוח: לאן? עמוק שם, לא הכול בבת אחת.

פנינה מטבילה אצבע במים, טועמת

נוח: בהתפעלות כמו במטבח, אה? צריך להוסיף מלח? סוכר?

פנינה נכנסת עוד קצת לים, בעיניים עצומות

נוח: עוצר אותה, אוחז בידה די. את עוצמת עיניים.

פנינה: ההוא שקופץ שם גם עוצם עיניים, לא?

נוח: זה מתאים לך ככה, בעיניים עצומות. השערות שלך צמחו, עוד מעט תוכלי לאסוף צמות כמו לפני החופה.

פנינה: פוקחת עיניה, ובפחד ובשמחה אוי, המים לוקחים אותי. תראה, מים בסך הכול ואיך הם חזקים.

נוח: צוחק, בהתפעלות איך שאת נהנית.

פנינה: אילו אסתר היתה כאן. היא לא היתה מאמינה.

נוח: גם אימא שלך, גם היא לא היתה מכירה אותך. אנחנו נתחיל הכול מהתחלה, את תראי. שנינו. כל ארץ ישראל נולדת עכשיו כאן בתל אביב.

מישה הנכה מגיע בינתיים אל שפת המים, ספק צועק, ספק שר אל עומק הים, ברוסית. השמש נוטה לשקוע. שניהם פונים לעברו. גם ריטה בתוך הים שומעת אותו, מתחילה לצאת מהמים

נוח: אל פנינה, בשקט, שלא להפריע לשר איפה בירושלים יש דבר כזה, יופי כזה? כשביל זה הוא עשה את כל הדרך, לשיר ככה בכל הכוח שלו אל הים, אל השקיעה.

פנינה מסתכלת סביבה באי־שקט פתאום

נוח: מה קרה?

פנינה: מתחילה לחזור אל החול כאילו שכחתי משהו, אני לא זוכרת מה.

נוח: צוחק לא, אה? בפנים מאירים, אוחז בידיה אני אגיד לך תכף, לא תאמיני איך יכולת לשכוח דבר כזה.

ריטה: אל מישה השר, עדיין בים, עד ירכיה בתוך המים די, מספיק, כל הים שומע אותך!

נוח ופנינה מסתכלים לעבר ריטה ומישה

מישה: מפסיק לשיר אני לא רוצה אותך, אני לא רוצה!

ריטה: שמעתי, שמעתי.

מישה: תלכי ממני, תעזבי אותי! אלף פעמים אני אמרתי לך, אני שונא אותך!

ריטה: בשביל זה באת כל הדרך, להגיד לי את זה? תתחיל ללכת, אני כבר באה.

מישה פונה ללכת, חוזר בו, מסתכל בה

ריטה: מה אתה מסתכל?

מישה: אני אוהב לראות אותך ככה, את בלי רגליים.

ריטה: בטח. אולי אתה רוצה שאני אכנס יותר עמוק במים? מצביעה על בטנה

אולי עד כאן? מצביעה על צווארה אולי עד כאן? אולי הכול בתוך המים?

להיעלם, לא להיות, הכול, לא רק הרגליים, אה?

מישה: עם מי את כאן? איפה הוא?

ריטה: די, אתה עושה לי בושות.

מישה: המאהב החדש שלך.

ריטה: המאהב שלי, החדש? כלפי אנשים בים מסביב הנה, הוא! וגם היא! והוא!

והוא! כולם במים, בלי רגליים, בלי בטן, בלי גוף בכלל רק ראש, כולם

זה המאהב שלי החדש! ועכשיו מורה על נוח ופנינה גם הוא! וגם הוא! מזהה

את נוח ואת פנינה, ובנעימה שונה לגמרי סליחה, שלום. אתם השכנים החדשים,

מירושלים, נכון? את לא זוכרת? אתה לא...?

נוח: כן, ודאי, אני מצטער.

ריטה: זה בסדר, אתם לא יכולים לזכור. הייתי במצב אחר. מורה על מישה תכירו

בבקשה. בעלי, מישה. אני – ריטה.

נוח: נעים מאוד, אני נוח, וזאת אשתי, פנינה. אפשר לעזור?

ריטה: תודה, אין צורך. אנחנו מסתדרים מצוין. נכון, מישה? פונה לצאת איתו

נוח: אל פנינה את לא זוכרת אותה? בבית על יד. רחמים עליה, לא?

פנינה לא עונה, הראש שלה בעניין אחר

נוח: מה קרה?

פנינה: הנרות, להדליק, זה מה ששכחתי.

נוח: צוחק זה הים. פה שוכחים הכול. גם נרות. אז מה, קרה אסון? תסתכלי

למעלה, השמים נשארו במקום, לא נפלו, נכון?

פנינה: אתה, בכוונה, הבאת אותי לפה?

נוח: פה לא צריך נרות, הכוכבים הם הנרות. תכף הם יצאו, את תראי כמה

כוכבים יש כאן.

פנינה: משתחררת ממנו, בפחד פתאומי איפה הילדים? הם נשארו ברחוב.
נוח: מה שייך הילדים פתאום? מצביע למרחק הנה דינה שם, עם השכנה והילדים שלה.

פנינה יוצאת מהמים, נוח אחריה. קרש נזרק לרגלי פנינה, הקרש של הכלב. פנינה מרימה אותו בהיסח דעת. הכלב מגיע ונובח לעומתה. אפשר שזה יקרה בקצה הבמה כך שלא יראו את הכלב, רק ישמעו את נביחותיו. פנינה נבהלת אבל לא מרפה מהקרש

נוח: תעזבי כבר את הקרש הזה! תני לו אותו! הוא ינשוך אותך!
פנינה לא מרפה מהקרש

נוח: די, תזרקי כבר!

פנינה: לא מרפה אני לא... אני לא...

בעל הכלב: נכנס סליחה. לוקח מידה את הקרש, יוצא

נוח: בהתרגשות את לא נתת לו, איזה אומץ!

פנינה: מתנשמת עדיין אני פחדתי. אני החזקתי מרוב פחד, בשביל לא ליפול.

נוח: את ניצחת אותו. זה מה שחשוב, לא חשוב איך. תראי, הנה הכוכבים.

פנינה: בחצי שאלה כוכבים?

נוח: כן, תכף תראי כמה.

פנינה: ומזלות?

נוח: מה פתאום מזלות?

פנינה: כוכבים ומזלות, לא? אני לא עובדת כוכבים ומזלות.

נוח: על מה את מדברת? איפה את חיה?

פנינה יוצאת

תמונה שנייה

אחרי כמה חודשים. בחוץ, כחצר בין הבתים, פינת גן קטנה, עם ספסל ושיחים לידו, וגם ברז גינה. פנינה ואסתר נכנסות. בידה של פנינה עוגיות בשקית נייר, היא נעצרת, מרחיחה אותן

אסתר: מה את עושה? עוגיות, תאכלי.

פנינה: הריח מאימא. אני גם רוצה קודם לתת לילדים. אבא...?

אסתר: לא, הוא לא ראה.

פנינה: הוא אומר משהו? עלי? על נוח?

אסתר: שום דבר.

פנינה: אם הוא היה יודע איך פה חושבים אותי כזאת "א גאנצע רעבעצן",
פחד!

אסתר: ככה, עם השערות בחוץ, בלי מטפחת?

פנינה: בשביל תל אביב זה מספיק. כל מיני נשים שואלות אותי מה כשר ומה לא, ואיך מדליקים נרות. מתחשק להן פעם, ביום שנה או משהו. מרחחת שוב את העוגיות יש ריח של ציפורן, הבשמים שלו של ההבדלה. איך הוא נראה? הזדקן? והרגל שלו?

אסתר: אני לא יודעת. יש לי את אבא מספיק בירושלים.

פנינה: גם אני אין לי סיבות לחשוב עליו טוב, בכל זאת...

אסתר: למה אנחנו עומדות? זה בחצר, בחוץ.

פנינה: זה מה שהוא רצה, לא בבית. גם אני חשבת שכדאי ככה. מקום טוב, מין גינה קטנה, יש גם ספסל. יש גם, אם תרצו... פותחת את ברו המים שבצד,
שותה

אסתר: מה את עושה? בשביל מה?

פנינה: לשתות. את רוצה גם?

אסתר: מים... את פתחת בעצמך, בלי רשות, של מי זה?

פנינה: של הבניין, של... אני לא יודעת בדיוק. פה ברזים של מים בכל מקום.

אסתר: בחצי שאלה ככה, פתוח, עם מים, אמיתי.

פנינה: כן. כל הזמן. זה תל אביב, לא ירושלים. מי שרוצה שותה.

אסתר: כל אחד, מי שרוצה?

פנינה: כל אחד, מי שרוצה כמה שרוצה.

אסתר: תסגרי, זה נשפך סתם, זה להשחית.

פנינה: סוגרת יש מספיק. נוח הסביר לי. הכול פה למטה מים, מי תהום. חופרים קצת, וזהו, יש באר. מהבארות האלה משקים את הפרדסים. כאילו יש ים למטה, כמו הים למעלה, אבל מתוק. טוב, לא? הולכים ברחוב, צמאים, נכנסים לחצר ושותים. ומיד, ובלחש עושים גם פישה בחצר כשצריך. גם נשים, בחורות, אני ראיתי.

אסתר: די, מספיק, איך שאת מדברת. אפשר לחשוב באמת איזה את "א גאנצע רעבעצן"!

פנינה: בחצי חיוך, סקרנית למה בעצם בתל אביב?

אסתר: מה?

פנינה: את והוא, אפרים, הפגישה הזאת היום.
אסתר: מה זה נקרא? זה מה שהוא הציע. הוא רצה שנדבר יחד איתך, את המשפחה שלי.

פנינה: הוא לא סתם רצה בתל אביב, הוא רצה גם פגישה בחוץ.
אסתר: אז מה? בתל אביב נפגשים בחוץ, זה מה שהוא אמר. גם את אמרת.
פנינה: תגידי לי, את בעצמך.

אסתר: אין לי מה להגיד.
פנינה: את עוד לא יודעת מה ואת כבר יודעת שאין לך. הוא לא אמר שום דבר? לא הראה איזה סימן?

אסתר: אני לא יודעת. מה את רוצה ממני? איזה סימנים הוא צריך להראות? ואם הוא הביט עלי ככה ש...? ואם הקול שלו נהיה פתאום כזה ש...? הוא שדכן, זה הכול. הוא בא אלי מטעם הרב, תכף אחרי שהרב התאלמן.

פנינה: והוא? מתי הוא התאלמן?
אסתר: מאיפה אני צריכה לדעת? זה לא עניין שלי. כבר שנתיים. יש שם ארבעה ילדים, שניים עוד ממש קטנים. הם לבושים נקי, אבל אין מי שיטפל כמו שצריך. הקטנה מצטננת הרבה.

פנינה מחייכת-צוחקת

אסתר: מה מצחיק אותך?

פנינה: את הסמקת. את רוצה אותו.

אסתר: מה יש לי לרצות? כשאני רוצה אני מקלקלת. רציתי ששמלקה יישאר, אז עצרתי אותו עם המשפט שלא ייסע לאמריקה, לחזונות שלו. מה יצא? הוא דרש גט. השידוך עם הרב זה העונש שלי. מגיע לי עונש, לא פרס. בככי הלוא הוא, אפרים, הוא מצחיק כל הזמן, משמח את הלב. יהיה לי טוב פתאום, יהיה לי שמח. עוד עם הילדים שלו, יהיו לי ילדים לטפל בהם, יהיה לי שמח כל היום וכל הלילה.

פנינה: את רוצה אותו, והוא רוצה אותך.

אסתר: מה פתאום הוא ירצה אותי? הוא עוד צעיר. יש מספיק שידוכים שירצו אותו. הוא בא לסדר את השידוך עם הרב. הוא לא ידבר על שום דבר אחר. הוא יפחד. כל ירושלים זה אוזניים, תכף שומעים, תכף מדברים.

פנינה: בגלל זה הוא רצה להיפגש בתל אביב, שאף אחד לא ידבר, עד שיגיע הזמן. בגלל זה הוא רצה בחוץ, שיוכל להישאר איתך לבד. אתם אוהבים. חבל להפסיד דבר כזה. תעזרי לו.

אסתר: אוהבים...! את נהיית תל אביבית לגמרי, הראש שלך מלא שטויות, עוד עם הקולנוע שאת רואה. איך אני אעזור לו? מה אני יכולה לעשות?

פנינה: את כבר תדעי. כאילו את טובעת בים, רוצה לצאת.

אסתר: מה פתאום טובעת בים?

פנינה: אני לא יודעת, יצא לי.

אסתר: אני עוד לא נכנסתי לים אז אני אדע איך טובעים? ועוד איך יוצאים מזה?

פנינה: את תדעי. מישהו בא.

אפרים: נכנס בהליכה מהירה, ריצה כמעט, עם גביעי גלידה שלום, סליחה, אני...

מסתכלות בו נדהמות

אפרים: לא מאמינות, אה? גם ברחוב הסתכלו עלי ככה. יהודי עם קפוטת וקאפלזש ברחוב בתל אביב עם שלושה גביעי גלידה בידיים. לא סתם, עוד רץ. מה אני יכול לעשות? הגלידה שלהם נמסה, כמו חול בידיים. מוכרחים לרוץ שיישאר משהו. קחו.

הן צוחקות

אפרים: מה קרה? צוחקות...! במאה שערים ובבתי אונגרים אין גלידה אז זהו, אין גלידה בעולם? קחו כבר, זה נמס. קחו, שדכן מותר לו לרצות נשים.

הן לוקחות מידיו את גביעי הגלידה, מלקקות

אפרים: אני בזכות ממתקים נעשיתי שדכן. אבא שלי עליו השלום היה לוקח אותי איתו לפעמים לעסקי השידוכים שלו. הם מדברים על חתן ועל כלה ועל תנאים ואני דוחף לפה שוקולד וסוכריות מהשולחן. אם כך, אמרתי לעצמי, שדכנות מקצוע טוב.

אסתר צוחקת. פנינה יוצאת, מסתלקת. אסתר ואפרים נשארים

אסתר: קוראת אחריה פנינה! למה היא הלכה?

אפרים: השאירה אותך לבד, אחותך הגדולה.

אסתר: היא הקטנה. לה יש ילדים אז כולם חושבים. אני יותר מבוגרת בשנתיים.

אפרים: אולי חושבים ככה מפני שאת נראית צעירה, כמו ילדה. סימן טוב.

אסתר: בלי ילדים זה גם ילדה קטנה וגם זקנה, ביחד.

אפרים: מה? כן, אני מביין. בכל זאת... כשאלוהים ברא את האישה הוא ברא אותה בלי ילדים, לא? היא בעצמה, חיה. יש הרבה מינים של חיים.

אסתר: אולי, אני לא יודעת.

אפרים: מותר לנו להישאר לכד, שנינו זאת אומרת. אני הרי שדכן, כמו רופא. אני לא אני, אני רק שליח, לא בשביל עצמי, זאת אומרת... נרגש, רועד קצת נשב, מה?

אסתר: סליחה?

אפרים: נשב, הספסל הזה. אצלי הרגליים פתאום... הפה מקשקש והרגליים... כמה טוב לשולחן, אצלו הרגליים לא רועדות מעצמן.

אסתר: כבר יושבת, בשקט, בחשש אתה יכול לשבת.

אפרים: סליחה?

אסתר: בקול, בהעזה אתה יכול לשבת.

אפרים: מדבר אבל עומד, מה? מתיישב תודה, זה מוצא חן בעיני. את פתחת לי, כמו שנאמר.

אסתר: זה פנינה, אני לוקחת דוגמה ממנה. בתל אביב עושים כל מיני דברים.

אפרים: כן. נתחיל, מה? קשה לו להתחיל בחיי עוד לא סידרתי שידוך עם גלידה ביד. מישהו בעולם כן סידר ככה שידוך? מה עושים? אולי פשוט? אומר

לזרוק את הגלידה, לא זורק לא, אני לא יכול. שם אצלנו לא זורקים, מה?

אסתר: אנחנו פה, לא שם אצלנו.

אפרים: זה נכון, פה ועוד פעם פה, אבל בכל זאת, ה"שם אצלנו" מציץ מכל

החרכים. יש פתרון אחר, הנה. אוכל את הגלידה בנגיסות גדולות, גם מדבר ובכן,

כן, השידוך, כבר דיברנו, התחלנו. הרב – אני לא צריך לספר לך את כל

המעלות שלו, תלמיד חכם גדול, חבר בית הדין, מכובד על כולם. גומר את

הגלידה הנה, גמרת. מהר, מה? מנגב פניו, בגדיו גם הוא, כן, רוצה לגמור עניין

מהר, האירוסיין, החתונה. הוא אלמן כבר חצי שנה.

אסתר: כבר שנתיים, לא?

אפרים: סליחה?

אסתר: אתה, מאז שהתאלמנת.

אפרים: כן, ככה. אני... את יודעת מה נאמר על סנדלרים. אני גם צעיר ממנו,

יש זמן, כביכול זאת אומרת. אצלו לא נשאר הרבה זמן, עד מאה ועשרים, מה

שלא עושים היום, כלומר הלילה... סליחה, הליצנות שלי לא במקום היום,

מה? בקיצור... מצאת חן בעיניו. כמוכן, שקר החן והבל היופי, ובכל זאת

האומר על האילן מה נאה... ובעיקר שאת גם אישה יראת ה', עם שם טוב,

ידיים טובות, לב טוב.

אסתר: הלב שלי מר.

אפרים: כן, בלי ילדים. בשבילו זו ברכה. אצלו כבר יש נינים. את תדאגי רק לו, לתורה זאת אומרת, שיוכל ללמוד במנוחה.

אסתר: הפצע שלי יהיה הברכה שלו.

אפרים: כן, ככה. אפשר גם לראות את זה אחרת. הוא מרחם עלייך.

אסתר: אני מוחלת.

אפרים: סליחה? כן, אני מביין. זאת תהיה מצווה, הוא אומר, לכנס אותך.

אסתר: יש לו מספיק מצוות חוץ ממני, לא?

אפרים: כן, ככה, זאת אומרת...

אסתר: איך קוראים לילדה?

אפרים: סליחה?

אסתר: הקטנה, שלך, ראיתי אותה ברחוב, היא נראתה לי מקוררת.

אפרים: כן, שרה, שורה'לה. הם לא סוגרים חלונות וכל הזמן רוח פרצים. אחותי

נכנסת לפעמים לעזור, אבל... מה לענות לו לרב? בעניין הזמן, האירוסין,

החתונה.

אסתר: בשביל מה רצית את הפגישה בתל אביב?

אפרים: סליחה?

אסתר: פנינה אומרת שלא לחינם. גם זה שרצית בחוץ – לא לחינם.

אפרים: זה נכון. כל כך קל לבקש על אחרים, ועל עצמך קשה, מה? את אמיצת לב.

אסתר: אני טובעת ביים.

אפרים: אני לא מביין.

אסתר: שום דבר, משהו שפנינה אמרה לי.

אפרים: אני, את מבינה? אתמול בלילה חלמתי חלום. הלכתי לנוח צהריים אצל

סבתא חוה שלי. כאילו נדברנו לזה. לנוח בחנות. בחנות שלה, את יודעת.

אסתר: ברחוב גאולה.

אפרים: כן. ובחלום עמדה שם המיטה של סבתא שלי. בחנות. והנה אני מגיע

לשם ואני רואה שאני, תסלחי לי, לבוש רק תחתונים. מה פתאום? בן-אדם

מבוגר, שדכן, ככה, להיכנס בתחתונים אל סבתא שלי? משתתק

אסתר: זהו?

אפרים: זאת רק ההתחלה. קם פתאום נעשה מאוחר, לא?

אסתר לא עונה, מלקקת את שארית הגלידה

אפרים: עוד יש לך הגלידה.

אסתר: אני משתדלת לאכול לאט. כשיש כבר משהו טוב.

אפרים: כן, ככה. מתלבט, מתקרב אליה את מבינה? גם אני, ודאי...

היא קמה. הם מתקרבים זה אל זה. האור מאפיר, פנס נדלק. גבר ואישה נכנסים מהצד אל השיחים, הגבר מחבק ומגפף את האישה בלהיטות. אסתר ואפרים נרתעים זה מזה

הגבר: בשקט, בלהיטות בואי, נעלה, כבר פנוי.

האישה: לא, אני לא רוצה ככה, אצל אימא שלך.

הגבר: אני לא מוציא אותה מהבית, היא יוצאת במילא, מטיילת. בואי... יוצא עם האישה אל סבך השיחים שם

אפרים: ראית?

אסתר: כן. אתה...?

אפרים: אלא מה? אפשר לא לדאות? עוד מעט מעריב ואני אפילו מנחה לא התפללתי.

פנינה: נכנסת, כאילו ארבה במרחק מה למקרה הצורך נו, מה, אפשר לעזור במשהו?

אפרים: כלפי השיחים, במין צחוק הם שם לא צריכים שום עזרה, מה? כמו חתולים.

פנינה: מה קרה?

אסתר: גבר ואישה, יחד, שם.

פנינה פונה לעבר השיחים, זה מעסיק אותם פתאום

אפרים: אל אסתר החלום הזה שלי, בתחתונים אל הסבתא שלי, איך... ואז פתאום

הבנתי שאני לא אל סבתא שלי, אלא אני... תסלחי לי, זה הכול בחלום...

אני אלייך, כלומר, כן, את מחכה לי במיטה של סבתא שלי שאהבתי. עוד

פעם סליחה. והנה אני נכנס, ובפנים, על יד המיטה, סבתא שלי עומדת שם

ומדברת עם זיידל, הדרוד שלי. יש לו חנות יין, את יודעת, והוא שותה כוס

ספירט תשעים ושש ביום שישי אחרי המקווה, לנקות גם בפנים, הוא אומר.

קפדן גדול. והם עומדים שם ומדברים עסק. ואז אני נכנס, אלייך, הסליחה

איתך, והם מסתכלים עלי ו... את מבינה? מצד אחד את במיטה של סבתא

שלי שאהבתי, ומצד שני... החלומות שווא ושקר ידברו, ודאי. אבל לפעמים

אתה רוצה לדעת איזה שקר הם אומרים.

הזוג, הגבר והאישה, נגלים בין השיחים

פנינה: בשקט, לעצמה, כבהלה, יד על הפה לא... נוח... ריטה...

הגבר והאישה פונים לעברה, זה לא נוח וזו לא ריטה. הם יוצאים

פנינה: אני מצטערת. טעות כזאת, אני לא יודעת מה קרה לי. יש פה שכנה,

אישה טובה, ריטה, היא מלמדת אותי מכונת כתיבה, אני אוהבת לדבר איתה,

גם נוח אוהב, אני...

ג'קי: נכנס, מחזיק ז'קט מלצרים אדום הלו.

פנינה: דעתה מפוזרת מה? כן, שלום.

ג'קי: האו אר יו?

פנינה: סליחה?

ג'קי: אינגליש. איי נאו, איי ספיק ורי גוד. יו נוט אינגליש, איי נואו. יו אידיש,

יו נוט פרום היר, יו מדליקה נרות שבת, נכון? כמו אימא שלי. אני די, גמרנו,

עוזר מלצר, במלון החדש ליד הים. עוד מעט אני בקורס מלצרים, קורס

מלצרים הראשון של מדינת ישראל. גם השם שלי, יעקב...

פנינה: כן, ודאי. נעים מאוד, יעקב. אני פנינה וזאת אחותי אסתר.

ג'קי: אני לא יעקב יותר, אני ג'קי! מצביע על הז'קט יו סי? דים מצביע על עצמו

איי. ושוב מצביע על הז'קט דים ג'קי, יס? את מבינה?

פנינה: כן, ודאי.

ג'קי: יפה, אה? אדום.

פנינה: כן, אדום מאוד.

ג'קי: תכף תראו אותו עלי. יהיה עוד יותר אדום. יוצא

אפרים: כן, עוד יותר אדום, ככה.

עליזה: נכנסת, מסתכלת אחרי המלצר שיצא האנשים שמגיעים בזמן האחרון, איזה

חומר, איזו רמה! מאסיה, מאפריקה, גם מכל מיני שכונות פחים. אני לא

צודקת?

פנינה: סליחה? כן, תכירי, זאת אחותי, אסתר.

עליזה: לא שומעת, בתוך דבריה הבן שלי עובד אצלי. תכנון, משרד הביטחון. עם

המזכירה שלו. אצלי יש לו שקט, הוא יכול להתרכז. בבית שלו, אשתו... אני

לא אומרת מילה. אני פשוט מטיילת לי, נושמת אוויר. פונה לצאת, נעצרת מי

יודע מה יהיה עם הארץ הזאת? יוצאת

פנינה פונה הצידה. במרכז נשארים אפרים ואסתר

אפרים: אל אסתר איזה יום, אה? תל אביב פתאום... גבר ואישה כמו חתולים...

וחלומות, לפתור אותם... מי אני שאחלום חלומות? ועוד לבקש פתרונות?

יוסף הצדיק אני? שדכן קטן, שליח, מתרוצץ בין רגלי הגדולים. מה התשובה

שלך? מה לענות לו? מת? הרב...

אסתר לא עונה, היא פותחת את כרז הגינה, המים זורמים. פנינה שעומדת בצד אוכלת

את העוגיות שבידה, את כולך

אפרים: האמת, אני לא לחינם רציתי לפגוש אותך פה. רק ש... את רואה איך

זה? והרב... הו, הוא לוחץ, הוא אפשר לומר שוקק ממש. גדול בתורה, וכמו שנאמר מי שגדול מחברו... העיניים שלו נוצצות כשהוא מדבר עלייך, והידיים ככה, כאילו הוא כבר מחזיק אותך. מי אני ש...? והרי הוא חשב עלייך ראשון, הוא ש... אני תמיד ככה, לא יודע לעמוד בתחרות. איפה שיש תחרות אני פונה הצידה. את מבינה?

אסתר: בעוד שבוע, בעוד שבועיים, מתי שאתם רוצים.

אפרים: סליחה?

אסתר: הרב, האירוסין, החתונה, מה שאתם רוצים. יוצאת

אפרים יוצא גם הוא. פנינה פונה לצאת גם היא

ג'קי: נכנס בינתיים, לבוש בז'קט המלצרים האדום שלו, אל פנינה, תוך שיוצאת יפה, אה? אבל מה? זה שום דבר. חכו שתראו אותי עם המכנסיים, קומפלט, ז'קט ומכנסיים ביחד. כולם ידעו מי זה ג'קי. מצביע על עצמו, על הז'קט דיס-איי!

עליזה: נכנסת בינתיים, אל ג'קי, כלפי היוצאים הדוסים השחורים האלה, עכשיו גם הם מגיעים. שיישארו בירושלים, מה יש להם לעשות כאן? מסתכלת בחלון דירתה המואר הבן שלי, הוא כבר עובד. כל פעם אצלו מזכירה חדשה. הן פשוט לא מדביקות את הקצב שלו. שלא לדבר על הרמה.

האור בחלון ככה

ג'קי: חושך.

עליזה: חושך עוזר להתרכז. צריך לחשוב הרבה בעבודה שלו. פונה ללכת איזה

חומר, איזו רמה! יוצאת

תמונה שלישית

כעבור חודש-חודשיים, ליל שבת. התמונה מתרחשת גם בדירה של נוח ושל פנינה, וגם בחצר בחוץ, שאותה ואת הבית השכן אפשר לראות גם דרך המרפסת והחלונות של הדירה. בדירה אור נמוך, רק נרות השמן דולקים. ג'קי בחליפת המלצרים האדומה שלו עומד בחצר, מסתכל בנרות הדולקים. נוח ופנינה נכנסים לחצר, נוח מבוסס

פנינה: מכוונת אותו, תוך הליכה שם.

נוח: מה העניין?

פנינה: הדרך, הביתה.

נוח: זה את יודעת, הביתה, הביתה.

פנינה: אני באמת מצטערת.

נוח: די, מספיק.

ג'קי: אל פנינה בעיקר שלום.

פנינה: שלום, יעקב. ג'קי, זאת אומרת. אל נוח אתה זוכר? השכן, שם בחדר על הגג. אל ג'קי מה שלומך? קרה משהו?
ג'קי: משהו, במלון, היום... שום דבר... מחליף נושא הנרות הזה שלך... בזבזו, לא? כל השמן.

פנינה: זה לא בזבזו בשבילי. כמו אימא שלך, אתה סיפרת לי.

ג'קי: נשים אוהבות לבזבז. והוא חוזר אל מה שמעסיק אותו היום במלון גם כן היה בזבזו כזה. רציתי לספר לך, אישה אחת והילדה שלה...

נוח: מתקרב בינתיים אל ג'קי, סוקר את חליפתו, כלא מאמין אדום... מה זה?
ג'קי: מה זה נקרא? זה אני, החליפה... קומפלט, גם מכנסיים, גם ז'קט.

נוח: נידונים למוות, הלבישו אותם ככה באדום, ביום שלפני התלייה.

ג'קי: זה בגדים של עוזר מלצר.

נוח: אני מבין, סליחה, מלצר, ודאי.

ג'קי: איך מלצר? עוזר מלצר. מלצר רק שחור, אין דבר כזה בעולם מלצר עם אדום.

נוח: באמת? אני רואה שאני צריך עוד ללמוד הרבה על העולם, אה? פעם אחרת, טוב? אל פנינה בואי.

פנינה: אל ג'קי שלום. תספר לי פעם אחרת על מה שקרה במלון. יוצאת עם נוח

מישה נכנס בינתיים מחדר המדרגות של ביתו

ג'קי: אל מישה שמעת אותו? לא מבין שום דבר. מורה על הבגד שלו זה המזל של עוזר מלצר. הכול הוא פחות ממלצר, הכסף, הטיפים בטח, גם המילה שלו אין לו מילה, אבל מה? מבחינת הצבע של הבגד הוא יותר. פונה ללכת, נעצר, מתייחס לבגד שלו יום שישי בלילה, לא עובר, אז מוציא אותו לטיול, שיתאוורר. כולו קומפלט, גם מכנסיים, גם ז'קט. יוצא

מישה יוצא לביתו. נוח ופנינה נכנסים לדירתם

נוח: מבוסס, מתנדנד, מתיישב מה זה? הכול מתנדנד.

פנינה: זה בגלל הנרות.

נוח: מתי תפסיקי להחליק? למה את לא אומרת לי פשוט: שתית יותר מדי?
תדליקי חשמל, טוב?

פנינה מסתכלת בו

נוח: סליחה. אני כבר מדליק. קם, נשאר עומד

פנינה: יוצאת לחדר השינה של הילדים, חוזרת הכול בסדר. הילדים. הם ישנים.

נוח: באמת? לא גנבו אותם?

פנינה: אני פחדנית, אני יודעת.

נוח: את לא פחדנית, את עקשנית. לא מוכנה לוותר, נאחזת גם בפחד שלך

כאילו איזה גלגל הצלה, אוצר.

פנינה: אתה כועס עלי נורא.

נוח: את מוכרחה ללמוד ליהנות גם ממסיבות כאלה של ליל שבת, יחד איתי. לי

זה היה קל, את חושבת? לא שמעת אותם? עורך דין בהתכתבות...! הם למדו

בלונדון ובבירות. נכון, מודה באשמה. רק זה? אני גם עזבתי את הישיבה

ורבתי עם כל המשפחה בזמן שלמדתי בהתכתבות. ונוסף לזה גם פירנסתי

אתכם בזמן שלמדתי בהתכתבות, וגם נלחמתי בחטיבה הירושלמית. גם זאת

אשמה ובושה, לא? מתנרנד, נאחז באיזה כיסא מה זה? למה קמתי?

פנינה: רצית להדליק.

נוח: מתחיל ללכת, מתנרנד, מתיישב, צחק אבל אני נהניתי. הראיתי להם מה זה

לשתות, גם לאכול, אה? שם לא היה צנע, או לא. קוויאר, ביצי דגים, לא

אבקת ביצים. בן-אדם צריך לדעת ליהנות גם מלחם וענבים וגם מקוויאר

ומוויסקי. לחם וענבים – זהו, זה מה שאני צריך.

פנינה: להביא לך? לאכול עכשיו?

נוח: עכשיו. לי יש תיאבון. אלא מה, כמוהם? מגישים להם מעדנים, משמני

הארץ, והם עושים טובה, טועמים בקצה הלשון. הם חשובים מדי בשביל

לאכול בכל הפה. זה חטא, את יודעת, לא פחות מזלזול ולסבוא ולהתנפל

על כל תענוג, הצד השני של אותו מטבע. זה יוהרה, לעבור על כל תשחית.

אילו לפחות היו מדברים, אומרים משהו. עורכי דין זה דגים מלוחים?

פנינה: מעמידה לפניו לחם וענבים, צוחקת מה פתאום דגים מלוחים?

נוח: אוכל על מה מדברים דגים מלוחים, אה?

פנינה: צוחקת אני לא יודעת.

נוח: על עסקים, על הצלחות, על המקום בחבית, מי שוכב למעלה ומי שוכב

למטה. למי יש יותר מלח בפה, למי פחות. בן-אדם נברא בצלם אלוהים,

לא?

פנינה: כן, כתוב.

נוח: בן-אדם הוא גדול, רחב, בלי סוף, כמו ים. אסור לו לבזוז את עצמו על

כל כך מעט. יש עולם, יש פילוסופיה, יש יופי, פוליטיקה. צריך לדבר,

ובהתלהבות, בקול. להתנפל על הכול בשתי ידיים, בפה פתוח, שיישפך, שיתלכלך, לא לפחד. שהבוס יסתכל, שיצאו לו העיניים! צחק יש לו רומן עם המזכירה. הם נכנסים לחדר, הם סוגרים, אחרי כמה רגעים יוצאים. הכול בשקט, כמו חולה וחובשת נסגרים לזריקה או לפתוח אפצס.

פנינה: צוחקת די, מספיק.

נוח: אומרת די, מספיק, אבל צוחקת, הצנועה הירושלמית!... למה שם לא צחקת? מסתכל בה, בכתפיה היא כבר לא שורפת לך? השמלה, המחשוף זאת אומרת.

פנינה: בכלל שכחתי, אני אחליף.

נוח: מה קרה? נזכרת כמה זה שורף? התחיל לשרוף מחדש?

פנינה: אתה צחק לי.

נוח: אפשר לא לצחוק לך? קודם זה שרף לך כמו אש, את אמרת. עכשיו בכלל שכחת מה העניין.

פנינה: פה אני בבית, רק איתך.

נוח: עוד פעם ה"בית"? אין דבר אחר רק ה"בית", ואז לשם שינוי עוד פעם ה"בית", ובסוף בחזרה ה"ביתה"? השמלה הזאת היא לא רק לבית. יש חיים גם בחוץ. זאת מלחמה, זה קשה, אני צריך שתעזרי לי, תהיי בת הזוג שלי.

פנינה: אני ניסיתי, בעצמי תפרתי את השמלה.

נוח: עד שהסכמת! וכשהגענו לשם ברחת, התחבאת בצד. אילו היית יכולה היית נכנסת לתוך הקיר. אני נשארתי באמצע, עושה צחוק מעצמי. בטח, לבדי.

פנינה: ככה אני לא יכולה לעזור לך, להיות בת הזוג שלך? עם שמלה יותר סגורה.

נוח: את עושה ממני צחוק. כאן את צריכה להיות איתי גם בחוץ, ולתת את הכי טוב שלך, הכי יפה, הכי מושך. שנינו, דווקא מפני שאנחנו באים מבחוץ אנחנו צריכים לעשות רושם ולהאיר ולשמוח וליהנות. את יכולת לעשות את זה. היית הצלחה, עם השמלה הזאת. אני ראיתי, הסתכלו עלייך.

פנינה: כן, מישהי שאלה אותי מי התופרת. היא לא האמינה שאני בעצמי. גם הבד – היא לא האמינה שאני קונה מירושלים.

נוח: את מי את מרמה? אני מדבר על הגברים, לא על הנשים, על המחשוף, לא על הבר. המחשוף הנורא, אפשר לחשוב. לאחרות היו מחשופים פי שניים.

רק שאצלך זה סתם, כמו מגרש גדול. אצלך זה... כן, בער. זאת הסחורה שלך, תמכרי אותה.

פנינה: בשקט, מצטחקת גם בווער וגם למכור?

נוח: מה?

פנינה: שום דבר. אני אחליף. פונה לצאת לחדר השינה

מהבית השכן, מדירתם של ריטה ומישה, נשמעת מקהלת הצבא האדום. נוח פונה אל החלון. פנינה נעצרת, לא יוצאת

נוח: הוא לא יכול לסבול יותר. קורא לה שתחזור, משלח בה את הקוזקים. או אולי הוא צועק ככה געוואלד, מודיע לכל העולם שאשתו מסתובבת בלילה מי יודע איפה. אם הצבא האדום היה יודע למה השירים שלו משמשים בעולם.

שירת המקהלה נפסקת. ריטה נכנסת לחצר, עם תיק צד. נשמע קול עקביה

נוח: יש לה אומץ. דופקת בעקבים, לא מנסה להתגנב, שום דבר.

פנינה: מה היא צריכה להסתיר? היא עוברת גם בלילה, היא עוברת קשה.

נוח: את בטוחה? שישי בלילה...

מישה יוצא בינתיים לעומת ריטה בחצר, חוסם את דרכה

ריטה: תן לי לעבור.

מישה לא זו, לא עונה

ריטה: הייתי בטניס. התחילו לפתוח גם בשישי בלילה. הנה... מראה לו את

המטקה

מישה: עם הנעליים עקבים, חדשות, הכי ביוקר.

ריטה: מראה לו את נעלי הטניס הנה הנעלי טניס. מה עוד? גם סטאלין משחק

טניס.

מישה: מה שייך סטאלין? למה החלפת? נעליים טניס יותר נוח.

ריטה: אני אוהבת עקבים. מספיק, מישה.

מישה: מתקרב אליה בלי חזייה. אני לא רואה, את חושבת?

ריטה: ואם? אני יכולה להרשות לעצמי. תן לי לעבור.

מישה: אני לא מכיר אותך? לא מבזכות רגע. גם בלילה בחזרה מטניס דופקת

בעקבים שכולם יסתובבו לראות אותך עם השדיים שלך ערומים תחת

החולצה כמו שני אווזים ערומים עם מקורים אדומים, לנקר לכולם את

העיניים.

ריטה עוקפת אותו, יוצאת אל הבית שלהם. מישה יוצא אחריה

נוח: צוחק כל אחת עם האווזים שלה, מה? הבושם שלה מגיע עד כאן.
עליזה: שנכנסה בינתיים לחצר, מתייחסת לריטה ולמישה איזה אנשים! ואם הם היו שם אז מה? מי אמר להם להישאר באירופה? הם יכלו לעלות ולסכול כמונו.

אני מטיילת, נושמת אוויר. יוצאת

נוח: היא מטיילת, והבן שלה עובד, גם כליל שבת.

פנינה: אני צריכה לבקש ממך סליחה.

נוח: את ממני?

פנינה: זה היה מזמן, כשאסתר היתה פה עם אפרים. היינו למטה בחצר, בגינה הקטנה. ראינו פתאום זוג בתוך השיחים, אתה יודע, לא ראו את הפנים, רק

את הגב, ואני חשבת י... נעצרת

נוח: התחלת – תגמרי.

פנינה: חשבת שזה אתה ו... אתה יודע מי.

נוח: אני מבין. מסתכל בה

פנינה: מה?

נוח: אמרת שאת הולכת להחליף, לא? המחשוף, להכניס לארון?

פנינה: כן. פונה לצאת, נעצרת אתה...?

נוח: מה?

פנינה: אתה יודע...

נוח: את צריכה להגיד משהו יותר ברור. כמו פעם, כליל שבת, עוד יש קצת שמן בנרות, את במיטה שלך כפינה שלך ואני במיטה שלי כפינה שלי, ואז את תגידי בשקט: "נוח... ואני, הלב שלי כבר ידפוק כמו משוגע, אני אגיד "כן... ואז את תגידי לי "תביא לי כוס מים, טוב?" ואני אביא לך מים. כל הדרך עם המים, איזו דרך ארוכה, וכמה קצרה.

פנינה: די, לא צריך.

נוח: את הסמקת. זה יפה באור הזה. חום, כמו שרוף.

פנינה: אם אתה רוצה...

נוח: לא שומע אותה, ליד החלון את חושבת שגם הם כליל שבת? גם אצלם זה הזמן להיות צמאים לבקש מים? מי ייתן לה מים? הוא בלי רגליים. את חושבת שהוא בכלל...?

פנינה: חוזרת אל מה שהתחילה אם אתה רוצה אני אוריד, אני...

נוח: תמשיכי.

פנינה: הכול, אני אהיה ערומה.

נוח: כרגיל, בחושך, נסגור גם את הווילונות.
פנינה: באור, מה שאתה מבקש תמיד. יש מספיק.

נוח לא זז ממקומו

פנינה: אתה לא רוצה עכשיו?

נוח: ככה, כמו שאת.

פנינה: אני לא מבינה.

נוח: ככה אני רוצה אותך.

פנינה: איך? אני עם השמלה.

נוח: מתחיל להתקרב אליה לאטו זהו בדיוק, עם השמלה, עם המחשוף, ה... תוריד
רק את מה שלמטה.

פנינה: נסוגה ממנו לאטה למה? בשביל מה?

נוח: את יפה ככה בשמלה הזאת. עכשיו אני רואה בעיניים שלהם, אני מבין אותם. מחשוף קטן, מתבייש כזה, אבל בושה זה גם אש, זה גם חשק. ככה הם הסתכלו עלייך.

פנינה: הם הסתכלו בשביל...

נוח: הם רצו אותך, זה לא אומר שאת נתת להם משהו. הם רצו אותך ואני גאה על זה, את אשתי, את שלי.

פנינה: אני שלך גם ככה, בלי ש... אני לא יכולתי לסבול יותר את העיניים שלהם. בגלל זה רציתי ללכת. אני התביישתי.

נוח: מתקרב אליה זה העולם, זה החיים. הבאתי לך מספיק כוסות מים, עכשיו ככה, עם השמלה, עם העיניים שלהם. שולח ידיו אל שמלתה ככה.

פנינה: נשברת, בשקט לא, אני לא יכולה ככה, לא, לא.

נוח: די, אני מצטער, תסלחי לי. אני לא אעשה לך את זה יותר.

פנינה: אני מצטערת, אני מנסה, אני לא יכולה.

נוח: די, מספיק. בואי, נלך לישון. אני עייף. היה לי מספיק היום. הוא הולך לפטר אותי, הבוס שלי.

פנינה: אנחנו נסדר גם עם הרבה פחות כסף מעכשיו.

נוח: תסגני קציצות עשבים, חוביזה, כמו במלחמה, במצור, נכון? קציצות החוביזה הכי טובות בירושלים.

בחוץ ריטה נכנסת לחצר מביתה. מישה אחריה. הוא נתקל במשהו, נופל

מישה: אל ריטה שלא תחזרי, את שומעת? שלא תחזרי! אני רוצה לישון בשקט.

ריטה: מתכופפת אליו **אני ארים אותך.**

מישה מכה אותה בשתי ידיו באגרופים בפניה

פנינה: בפנים לא! למה?

נוח: נבל!

ריטה מקימה את מישה ויוצאת איתו, שבה ונכנסת לבדה לחצר, מסתכלת לחלון של

נוח ופנינה

נוח: אלינו... מה היא מחפשת? חושך.

פנינה: הנרות.

ריטה יוצאת לעבר הבית שלהם. הם לא יכולים לראות לאן יצאה

נוח: היא לא תלך לאיבוד. היא משם, מי יודע מה עבר עליה שם. זה עולם

שאנחנו לא יכולים גם לנחש אותו. זה העולם, זאת האמת. הם נגעו בחיים,

מי שנשאר. כאילו אין להם כלום אבל יש להם הכול.

צלצול בדלת. נוח פותח. ריטה בפתח

ריטה: סליחה, לא מאוחר? אני מתנצלת. ראיתי אתכם קודם בחלון אז הרשיתי

לעצמי. אני רואה גם בחושך. קראו לי עיניים של חתול.

פנינה: תיכנסי, בבקשה.

נוח מדליק את החשמל

ריטה: סליחה. קיבלתי איזו מכה, שיחקתי טניס.

נוח: באמת? טניס?

ריטה: יש שם מגרש כזה, רק אחד בתל אביב. פתחו אותו לניסיון בלילה, גם

ביום שישי. אני אוהבת מאוד לשחק, נחוץ לי. החיילים האמריקנים לימדו

אותנו שם, באירופה. הם היו כמו מלאכים בבגדים הלבנים ובנעליים

ספורט הלבנות. נעליים אני דווקא אוהבת, נעליים עקב גבוה. בעיקר

עם גרבי משי. זה השיגעון שלי. כשאני לא נרדמת, אני לובשת גרביים,

נועלת נעליים עקב גבוה, אז אני נרדמת תכף, ישנה כמו תינוק. כשאני

חושבת כמה שעות אני עובדת מלצרית בשביל זוג נעליים אחד, או חולצה

נחמדה.

פנינה: את ממשפחה עשירה, היית?

ריטה: המשפחה שלי? אצלנו לא ראו גם חור של גרב משי. למה חשבת שאני

ממשפחה עשירה?

פנינה: אני לא יודעת. בגלל הבגדים, הנעליים עם העקבים הגבוהים.

נוח: בגלל הלחיים הגבוהות.

פנינה: סליחה?

נוח: יש לך לחיים כאלה גבוהות, לא אמרו לך?
ריטה: ולחיים גבוהות זה משפחה עשירה? אל פנינה גברים דבר מצחיק,
נכון?

פנינה: את שואלת אותי?

נוח: אשתי לא מבינה בגברים.

ריטה: הו הו! בעלך שוויצר גדול. את מוכרחה לעשות לו הפתעה. אני אחזור הביתה, אני חושבת. כבר מאוחר. והכי מצחיק זה שאני לא עייפה. אני אוהבת להוציא אנרגיה. גם את העבודה במלצרות. נעים לתת אוכל, משהו נחוץ. גם פוגשים אנשים, מפתחים קשרים. אני מצאתי במסעדה שותף, נפתח יחד משרד לעסקים. כבר קנינו מקום. אני מקשקשת הרבה, נכון? מספיק. פונה לצאת

נוח: זה לא מהטניס.

ריטה: סליחה?

נוח: המכה בעין, אנחנו ראינו מי הכה אותך.

ריטה: הו הו, אדוני האדווקט! אני עומדת למשפט, אני רואה. גם מישה לומד משפטים, בהתכתבות. מה אתם אומרים על זה?

נוח: אנחנו יודעים, את כבר סיפרת לנו.

ריטה: באמת? גבר עם זיכרון, מאוד מסוכן! אולי תעזור לו. אני עם פנינה נמשיך ללמוד מכונת כתיבה, ואתם תלמדו משפטים.

נוח: את התכופפת להרים אותו והוא הכה אותך, חזק.

ריטה: ככה זה כשאינן רגליים, הידיים נהיות יותר חזקות.

נוח: זה מה שיש לך להגיד? הוא הכה אותך!

ריטה: אולי גם אני מכה אותו. יש כל מיני מכות, לא? אחרי הכול זה לא הכי נעים במצב כזה שלו שיש אישה שמתרוצצת כל הזמן, וכשכבר בא יום שישי בלילה גם כן משאירה אותו לבד, בשביל לשחק טניס במכבי עם הבורז'ואה, ועוד מתלבשת כל כך אלגנט ולוקסוס. נחוץ לו להרביץ ככה לפעמים, עוזר לו אני חושבת.

נוח: סידור כזה, אה? לך נחוץ טניס ונעליים עם עקב גבוה ולו נחוץ להכות אותך. כולם נהנים, אף אחד לא מקופח.

ריטה: הבעל שלך מאוד פיקח. אפשר לקבל כוס מים נקיים?

מסתכלים בה

ריטה: סליחה? אני צמאה פתאום.

נוח פונה לצאת למטבח, נעצר, מסתכל בפנינה

פנינה: אתה רוצה שאני אביא?

נוח יוצא

ריטה: שמלה יפה, איפה קנית?

פנינה: בפזוור דעת מה?

ריטה: השמלה.

פנינה: אני תפרתי. אחותי עזרה לי. היא תופרת. אם תרצי...

נוח: נכנס עם כד מים עם כוס בבקשה.

ריטה: כד שלם, לא צריך כל כך הרבה.

נוח: תשתי כמה שאת רוצה. את נשמעת צמאה מאוד.

ריטה: באמת? אני רציתי קצת. שותה, מפסיקה, אל פנינה שמסתכלת בה את גם

צמאה?

נוח: להביא כוס? יש מספיק מים.

פנינה: לא צריך, אני רק ככה...

ריטה: שותה כוס שנייה, מפסיקה אני אוהבת להשאיר. שותה עד הסוף הוא יבקש

ממני סליחה, אני יודעת. הוא כזה, נדלק מהר, מתחרט מהר. הוא גם היה רץ

מהר. היו לו רגליים ארוכות. היינו צוחקים שיש לו רגליים כפולות. זה היה

נחוץ מאוד ביער.

פנינה: ככה נפגשתם, שם, נהייתם זוג?

ריטה: אני הייתי לבד, חשבת שדי, כולם מתים, אין יותר אף אחד, רק גרמנים

ואוקראינים, והנה בן־אדם, בחור כזה ארוך. לפעמים אני עוצמת את העיניים

ורואה אותו כמו אז, כאילו הוא עומד ביים ויש לו רגליים, רק לא רואים כי

הן למטה, בתוך המים, עם המגפיים שלו, משם. הוא מצא חן בעיני תכף,

גם אני בעיניו.

נוח: כמו אדם וחיה.

ריטה: אדם וחיה? הו, אני זוכרת, עוד מלפני המלחמה, כשהייתי ילדה. היה שם

משהו עם נחש, לא?

נוח: כן, היה שם משהו עם נחש.

ריטה: ולמה אנחנו היינו כמו אדם וחיה, אתה חושב? הם היו ערומים, לא?

נוח: נעזוב את זה.

ריטה: למה? זה מעניין. אני אהבתי להתפלסף כשהייתי ילדה. אימא שלי אמרה שאולי אני אשיג עם זה שידוך טוב. תמשיך, תספר לי עלינו.

נוח: אל פנינה גם אנחנו, לא?

פנינה: מה?

נוח: אנחנו לא נפגשנו ביער, אבל שידכו אותנו, לא בחרנו. גם אצלנו לא היה אף אחד אחר. יכולנו לא להסכים לשידוך, אבל זה לא בא בחשבון, ככה מתחתנים וזהו. גם למה לא להסכים? המשפחות היו בסדר. גם אנחנו נראינו טוב. לפנינה היה שם טוב, חרוצה, שקטה, רוקמת. כולם אמרו שהיא תהיה אישה טובה והעיקר אימא טובה. ואני הייתי עילוי בישיבה, יהודי טוב. אז זהו, יהודי ויהודייה מתחתנים, מקימים משפחה, מביאים ילדים. מוכרחים, נידונים, אלוהים אמר, כמו לאדם וחווה.

ריטה: אבל אתם אהבתם, לא? קודם יצאתי וחשבתי ללכת לים, לנשום אוויר נקי, אחר כך אמרתי אצלכם יותר טוב.

נוח: זה נכון, אנחנו גם אהבנו תכף. השאלה היא רק... השאלה היא את מי אהבנו?

ריטה: הבעל שלך מאוד משעשע.

נוח: הרי לא הכרנו אחד את השני. מי אנחנו, מה, לא ידענו שום דבר. והרי אני הייתי אוהב כל שידוך אחר, את רחל או את לאה, אם הן לא היו מפלצות. אוהב אותן בכל הלב, אותו לכ. בדיוק כמו שאת, אם גרישה היה מגיע לייער ולא מישהו, רוב הסיכויים שגם איתו היית נעשית זוג, לא?

ריטה: אני לא יודעת. אנחנו באמת אהבנו.

נוח: אבל זה לא הוא שעורר את האהבה שלך, את בעצמך הבאת אותה איתך. אנחנו באנו מוכנים עם כל האהבה שלנו, אספנו אותה לבר שנים, צימחנו אותה, וברגע שפגשנו מישהו שפכנו עליו הכול והתחלנו לשתות. במקום משהו חדש – לשתות את עצמנו.

ריטה: אדוני העורך דין, ממש מומחה לאהבה! אתה צריך להיות משורר.

נוח: אל תפסיקי אותי, טוב? ממשיך כאילו השני הוא רק כלי שקוף שאנחנו ממלאים אותו ואז יורדים לפניו על הברכיים. הכול זה אני, אני, אני. אבל לא באמת אני כי הרי אני לא בחרתי אותה, כמו שלא בחרתי את אבא ואימא שלי. גבר ואישה כמו ילד והורים? זה נקרא גבר ואישה?

ריטה: אל פנינה גם את חושבת ככה?

פנינה: אני?

ריטה: מה את חושבת?

פנינה: אני לא יודעת. הוא יודע יותר טוב. אני לא דוגמה.

נוח: היא שילמה ביוקר בשביל להיות איתי. אבא שלה הפסיק לדבר איתה בגללי. היא הלכה אחרי. והיו לבשר אחד. זה נשמע יפה, נהדר, אבל זה לא מספיק. אהבה זה משהו אחר, זה שנים ש... זה משהו שצד אותך, משהו שחופר לך בור ואתה נופל.

ריטה: איזה בעל שיש לך! חסר לו בור ליפול.

נוח: אל תפסיקי אותי כל הזמן, אל תפסיקי אותי!

ריטה: אוי, אוי! הוא גם מפחיד, אני נורא נבהלת.

נוח: בכל לבו, לאו דווקא בקול, רועד את יודעת מה חסר לי? לחיים גבוהות, למשל. או עין כזאת אדומה ונוזלת ממכה של אגרוף של מישהו. חסר לי...

ריטה: מוזגת ונותנת לו הנה, תשתה כוס מים.

נוח: שותה אף אחד לא הציע לי אף פעם כוס מים. תמיד אני הצעתי, נכון? למה? פשוט, מפני שיש דברים שאישה עושה ויש דברים שגבר עושה. ככה זה, ככה עשו אבותינו ואמותינו, נכון?

פנינה: כן, ככה.

נוח: פנינה שומרת מאוד על הישן. אולי תל אביב תשנה אותה. אולי היא תלמד ממך דברים, לא רק לתקתק במכונת כתיבה. כן, את יכולה ללמד אותה. לפני כמה ימים היא ראתה בגינה זוג, גבר ואישה, מתחבקים ו... את מבינה. היא לא ראתה את הפנים שלהם. תגידי לריטה, פנינה, מה חשבת.

ריטה: מה העניין? אני לא מבינה.

פנינה: אני חשבתי משהו שלא יכול להיות בכלל.

נוח: תגידי לה.

פנינה: חשבתי שזה אתם, שניכם.

ריטה: באמת? אני בטוחה שנוח לא כזה.

נוח: ואת כזאת?

ריטה: אני? אני לא יודעת מה אני. איך מתקדמת הכתיבה במכונה?

פנינה מתיישבת, מתקתקת מהר

ריטה: את התקדמת, כל כך מהר.

נוח: נדהם מה את עושה? שבת!

ריטה: מתקרבת לא כתבת כלום, סתם קשקוש.

פנינה מפסיקה לתקתק, קמה אל החלון

ריטה: סליחה, אני צריכה... תודה על המים, על הכול. שלום. יוצאת

נוח: נלך לישון. יוצא לחדר השינה

המלצר: ליד החדר שלו, על הגג ממול, אל פנינה האישה הזאת עם הילדה, מה

שאמרתי לך קודם, הבכוזו, את זוכרת?

פנינה: סליחה? כן.

המלצר: היא לקחה את הסוויטה בקומה למעלה, הכי יקר במלון. והיא גם

שילמה הכול קש מראש. אחר כך היא עלתה שמה וקפצה למטה עם הילדה

שלה. נהרגו על המקום, כולם אמרו. את מבינה?

פנינה: לא, מה?

המלצר: כזה בזבוז! למה היא היתה בכלל צריכה לקחת חדר? ועוד הסוויטה?

וגם לשלם? היא ידעה שהולכת לקפוץ, יכלה סתם לעלות לגג, בלי לשלם,

כולם. דבר כזה, את מבינה?

נוח: נכנס מחדר השינה אנחנו סוגרים, הולכים לישון, לא?

פנינה: כן.

המלצר: מה כן? את מבינה דבר כזה?

פנינה: לא, לא.

נוח: פעם כן, פעם לא. מה בדיוק את רוצה? אני הולך, אני מכבה.

סוגר את החשמל

המלצר: אני לא מבין דבר כזה, אני לא.

פנינה: לא, אני לא.

מערכה שנייה

תמונה ראשונה

כעבור זמן. אצל הרב המספק קמיעות, על שולחנו ספרים וקמיעות. פנינה יושבת מולו

הרב: הקמיע הזה, השלישי, אותו תחביאי מעל המיטה, איפה שהראש שלו. יש

מקום מחבוא?

פנינה: יש רקמה.

הרב: טוב. הקמיע הזה הכי חזק, כתוב במי שושנים וכרכום ובקולמוס של

נחושת. פורש לעיניה את הקמיע את רואה? שמות המלאכים הממונים על

האהבה, הכי גבוהים.

פנינה: מסתכלת מה כתוב פה?

הרב: את לא רואה? "ולא ינוח ולא יישן ולא ייהנה בשום הנאה ויהיה כצמא על מים ולא יכול לשתות עד שיהפוך לכו ויאהב אותה כמקודם בכל מאודו."

פנינה: לא, למה?

הרב: מה לא, למה? את לא רוצה שיאהב אותך כמקודם?

פנינה: בשביל מה צריך? גם כמו "צמא שלא יכול לשתות" זה קשה.

הרב: בטח, הכי קשה. בשביל שיהיה מוכרח. ככה זה בעניין הזה, אהבה. זה הכול הקליפות, המלאכים הרעים, השדים, הם סוחבים אותו באף או ב... כן, המבין יבין, ואנחנו נסחוב יותר חזק מצד שני. את מבינה?

פנינה: אני לא יודעת. ככה. כן. עומדת לקום

הרב: חכי, מה את רצה? מה עוד רשמתי לך חוץ מהקמיעות?

פנינה: בפזור נפש, בעייפות מה?

הרב: הראש שלי כבר מבוכלב. כל כך הרבה מבקשים על אהבה, כמו רעב בארץ, יותר רע ממצרים. לא שבע פרות רזות ואחר כך שבע פרות שמנות, אלא כולן רזות, אין שמנות. מדפדף בספר הנה, אתן לך עוד דבר. תיקחי תשע-עשרה טיפות מזיעת פנייך וגופך ותשע-עשרה טיפות משתן שלך ראשון של בוקר כמו טללי בוקר ותשימי בתבשיל שלו, ותגידי זה מה שכתוב פה, הנה, רשום על הנייר, אחר כך תיתני לו שיאכל.

פנינה קמה ללכת

הרב: חכי רגע. עוד יש לנו עניין עם האישה הזאת, איך קוראים לה?

פנינה: פורץ מתוכה לא, אני לא רוצה שתמות, אני לא רוצה, לא!

הרב: מי אמר שתמות? אפשר לבקש שתהיה מכווערת, שתהיה טיפשה, העיקר שישנא אותה.

פנינה: לא, שום דבר.

הרב: קודם את רוצה אותה מתה ועכשיו שום דבר?

פנינה: אני לא, להפך, אני אמרתי שאני לא רוצה שתמות, לא.

הרב: ככה, אני מבין. רק שלפעמים אומרים ההפך ובאמת... לא חשוב, שיהיה ככה.

פנינה: תעשה רק שהיא תאהב את בעלה יותר חזק, זה מספיק.

הרב מסתכל בה

פנינה: מה?

הרב: בעיניי שום דבר, אני עייף. את אישה קשה, יותר מדי רכה.

פנינה פונה ללכת

הרב: לא לקחת, הקמיעות, הניירות, הכול. תיקחי.

פנינה: כמעט לוקחת, לא לוקחת זה לא ימצא חן בעיניו.

הרב: מסתכל בה איפה את נולדת, אה?

פנינה: בירושלים.

הרב: אני כבר חשבתי שלא נולדת בשום מקום. זה מה שאת רוצה, לתת לו מה

שמוצא חן בעיניו? בבקשה, תני לו את האישה הזאת, את הלילית, שינאף

איתה. זה מלחמה, את לא מבינה? את הולכת נגד העיניים שלו, עד שיתהפכו

ויחזרו אליך, אל דרך הישר. את עוזרת לו ככה, מבינה?

פנינה: בשפה רפה כן.

הרב: מבינה קצת. תזכרי, העיקר זה האמונה, שתאמיני בסגולות האלה.

מבינה?

פנינה: אני לא יודעת, אני...

הרב: דברי, אני שומע.

פנינה: הקמיעות האלה, הסגולות... זה לא מודרני.

הרב: ככה? לא מודרני? הלוא כל הצרות שלך באות מהמודרני הזה, לא?

תשמעי את עצמך, כמו בן-אדם שמתחבר עם השוחט שלו. גם פרה צועקת

כשמובילים אותה אל הסכין, לא? ואהבה זה מודרני, את חושבת? הכול

קליפות ושדים. אומרים: "מודרני, מודרני, מודרני" כאילו זה "קדוש,

קדוש, קדוש". תשמעי איזה הברדל. "מודרני" כמו קוץ ודרדר בפה. כנגד זה

"קדוש" – כמו דבש בפה, לא?

פנינה: כן, תודה רבה. פונה לצאת, בלי לקחת את הקמיעות וכו'

הרב: בשביל מה באת?

פנינה: אני לא יודעת. השכנה שלי מבית הכנסת אמרה לי.

הרב: את באת, לא היא. את צריכה עזרה או לא צריכה?

פנינה: צריכה.

הרב: אז קחי. לשלם כבר שילמת. את לא רוצה שאני אקח כסף בחינם, לעשות

אותי קבצן, פושט יד, נכון?

פנינה: לא, בטח שלא.

הרב: נתן בידיה את הקמיעות והסגולות קחי. יעזור – טוב, לא יעזור – מה הפסדנו?

כמו שנאמר, לא עלינו לגמור המלאכה אך אין אנו רשאים להיבטל ממנה.

פנינה: תודה רבה. פונה לצאת

הרב: יש עוד משהו, טוב מאוד. תשימי מתחת למיטה איפה שהוא ישן. עין של דג ואוזן של ארנבת זה מול זה, ואם תשימי גם שבע שערות של זאב יהיה עוד יותר טוב.

פנינה: איך? למה?

הרב: ככה. לא לחינם נאמר על דרך גבר בעלמה, זאת נפלאה ממני.

פנינה: איך אני אשיג?

הרב: עין של דג? זה קל, מהדג.

פנינה: ואוזן של ארנבת... וגם...

הרב: שערות של זאב.

פנינה: כן.

הרב: זה נכון, זה בעיה קשה באהבה. אוזן של ארנבת... שערות של זאב... קשה להשיג. בעיה קשה מאוד. השם ירחם, יעזור לך ולכל עם ישראל.

תמונה שנייה

כעבור זמן, שעת אחרי הצהריים, בפנים, בדירה של נוח ופנינה. נוח אורז את חפציו בחדר השינה שעומד בו גם שולחן הכתיבה שלו. בחוץ במקביל עליזה מתנהלת בכבודות בחצר, חולה. ג'קי על הגג שלו, לבוש בחליפה האדומה ועומד על מעקה, מנופף בזרועותיו. פנינה נכנסת לחצר, חוזרת מנסיעה

פנינה: אל עליזה שלום.

עליזה לא עונה

פנינה: קרה משהו?

עליזה: מה צריך לקרות?

פנינה: אני לא יודעת. אולי את לא מרגישה טוב. מה אמר הרופא? הלכת בבוקר.

עליזה: ואם הוא אמר משהו? אני לא עושה עניין מקצת חום, בסוף במילא מתים.

הגבר נכנס, מחזיר לעליזה את המפתח בלי לומר מילה, יוצא עם האישה שאיתו. עליזה

מתחילה איזו תנועה לעברו, נעצרת, צונחת-מתיישבת על הספסל

פנינה: מושיטה לעברה יד באיחור לעזור לך לשבת?

עליזה: אני כבר יושבת.

פנינה: סליחה, אני רק... שום דבר. אם בכל זאת תצטרכי משהו.
עליזה: למה שאני אצטרך? העיקר לדבר, לעשות רושם, לא עולה כסף. אני לא אוהבת סתם לדבר. גם הוא לא. בטח, הבן שלי, כמוני. בגלל זה הוא הלך ככה. מה כבר היה לו להגיד? לשאול מה שלומך? מה זה תורם? וחוץ מזה אני מבינה הכול? שלוש פעמים הוא נפצע במלחמה, והוא הבריא וחזר לקרבות, עוד פעם ועוד פעם. מה תגידי על זה? פעם אחת הוא נפצע כאן בצוואר, כאילו שחטו.

פנינה: אחזת בצוואר עצמה לא!

עליזה: כן. למה לא?

פנינה: סליחה, כן, ודאי... התכוונתי להפך, זאת אומרת.
עליזה: מילא, להיפצע פעם אחת עוד אפשר להבין. אבל להיפצע ולהישאר בחיים ולהסתכן כל פעם מחדש? ככה להתגרות במלאך המוות? אז הוא עובד עם המזכירות שלו בבית ואני מסתובבת בחוץ עם חום, אז מה? אז הוא לא שואל מה שלומי. הכול אני יכולה להבין? לא חסר לי כלום, יש הכול.

פנינה: את רוצה אולי שאני אעזור לך, אלוהה אותך זאת אומרת, הביתה.

עליזה: מי אמר שאני רוצה הביתה? אסור לי כבר לשבת בחוץ?

פנינה: כן, סליחה. פונה לצאת, רואה את ג'קי על הגג

ג'קי: את מפחדת שיקרה לי משהו? אני אפול או מה?

פנינה: לא, למה?

ג'קי: עלי אין מה לפחד. אני ככה רק מאוורר אותה. אני בחיים שלי לא אפול. עוד עם החליפה, אם את מבינה אותי.

פנינה: כן. יוצאת לכיוון דירתה

עליזה: קמה, לעבר הגג, אל ג'קי יש כאלה שמוכרחות לתקוע את האף. את העיקר אף אחד לא יודע. מי יודע שהוא קיבל את אות הגבורה, הבן שלי? אני הולכת ברחוב, אנשים עוברים, עסוקים, בטח, אנשים חשוכים. אף אחד לא יודע, רק יודעים שהוא עובד עם המזכירות שלו שעות נוספות. מה אכפת לי? בעיה שלהם. יוצאת

פנינה: נכנסת לדירה, רואה את נוח בפנים, את הגב שלו. אחרי רגע, מהססת חזרת מוקדם.

נוח: כן. ממשיך לארוז, בחדר הפנימי

פנינה: רוצה לשאול מה הוא עושה מה...? שואלת משהו אחר איפה הילדים?

נוח: אצל חברים. הקטנה תישן שם.

פנינה: תישן?

נוח: אמרת שתחזרי מאוחר. היא אוהבת לישון בחוץ. מפריע לך?

פנינה: מה? לא, אם היא אוהבת. שתיקה אתה לא שואל איך זה היה, בירושלים?

נוח: באמת? אני לא שואל?

פנינה: היה בסדר. ככה. לא כל כך. האמת היא שלא היו צריכים אותי. עוד שבוע החופה שלה וכאילו כלום. יעשו חופה קטנה. פתאום אני מדברת הרבה, לא?

נוח: סליחה?

פנינה: שום דבר. שוב רוצה לשאול מה...?

נוח: כן? את רוצה לשאול עוד משהו?

פנינה: בורחת לנושא אחר, מתייחסת אל ג'קי על הגג תראה אותו, על הגג, עוד פעם. כאילו משהו קרה לו. אתה זוכר? הוא סיפר פעם על האישה והילדה שקפצו מהמלון. מאז כאילו...?

נוח: מעניין, מעניין מאוד. נכנס עם מזוודה מהחדר הפנימי

פנינה: מה...?

נוח: באיזה עניין?

פנינה: מזוודה.

נוח: זה נכון, מזוודה. שב ויוצא לחדר הפנימי

פנינה: בהפסקות, למלא את החלל, את החרדה שלה כשאבא שלי היה בבית כל המזוודות שלו הציצו מתחת המיטות, כמו נעליים. אני ידעתי שכשיש מזוודות אבא ישנו.

נוח: מבפנים כן.

פנינה: אימא לא התנהגה איתו כל כך יפה. בצהריים היא שלחה אותו להביא לחם. ואחר כך עוד פעם, להביא מלח. היא שכחה, היא אמרה. לא נורא – היא אמרה לו – הסתובבת כל כך הרבה באמריקה, אז תסתובב קצת גם כאן. כאילו היא מחזירה לו על כל השנים שהוא לא היה בבית. אתה לא שומע.

נוח: לא?

פנינה: הוא לא דיבר איתי. כל כך הרבה שנים הוא הסתובב באמריקה, כל הזמן בנסיעות, לכר, ובסוף... פתאום רציתי לחזור מהר לתל אביב.

נוח נכנס עם עוד מזוודה או שתיים, מזוודה אחת נפתחת והוא קושר אותה. בחוץ עליזה
נכנסת לחצר, מתנהלת בכבודות
פנינה: רוצה לשאול על המזוודות ושוב נרתעת. מורה על עליזה כחצר תראה אותה,
חולה ומטיילת, היא אוהבת לטייל.
נוח: באמת? היא מטיילת, אוהבת לטייל? היא לא מטיילת, אוהבת לטייל, היא
לא. זה הבן שלה מסלק אותה החוצה להסתובב בחוץ עם חום שיוכל לזיין
את המזכירות שלו במיטה שלה.
פנינה: איך שאתה מדבר.
נוח: זאת האמת. את משקרת לעצמך, מחביאה ראש בחול. את מקשקשת על כל
מיני עניינים כאילו זה מה שמעניין אותך.
פנינה: מצחקת כן. מנסה עדיין לברוח מהעיקר הבן שלה, אתה יודע... וסוף סוף,
כלפי המזוודות בשביל מה?
נוח: בשביל מה מה?
פנינה: זה, ה... המזוודות.
נוח: סוף סוף. בשביל מה זה מזוודות, את לא יודעת?
פנינה: בשביל לנסוע, בשביל...
נוח: הנה, את יודעת. גם המזוודות האלה הן בשביל לנסוע, ללכת, לעוף, ל...
לא להיות כאן יותר.
פנינה: אני לא מבינה.
נוח: מביא מחדר השינה את הקמיעות שלה מה זה? מצאתי תחת הכר שלי, ומעל
המיטה, ובמגירה של שולחן הכתיבה.
פנינה: קמיעות.
נוח: באמת? מעניין. ואני חשבתי שזה עקרבים צהובים, תחת כל אבן עקרב. מי
שם אותן שם, את חושבת?
פנינה: אתה יודע.
נוח: מי שם אותן?
פנינה: אני.
נוח: עם זה רצית לשכנע אותי? ככה להחזיר אותי אלייך, שאני אוהב אותך?
קורא מן הקמיע "לא ינום ולא יישן." נכון, באמת לא נרדמתי. חלמתי עליה,
התגעגעתי, השתגעתי. הכול בזכות הקמיע.
פנינה: לא ידעתי שתכעס ככה.
נוח: מה כן ידעת?

פנינה: אני לא יודעת. חשבתי שזה לא יכול לעשות שום רע.
נוח: זה שום רע? להכריח אותי לאהוב אותך בעזרת כל מיני מלאכים ו... השד יודע מה? וכלי שאני אדע. ועוד לחשוב שתצליחי ככה. כן? חשבת שזה יצליח?

פנינה: אני לא יודעת. לא, אני לא חשבת שזה יצליח.
נוח: ובכל זאת עשית, עוד יותר רע. זאת כבר טיפשות, זה כבר, זה... אין מילים.

פנינה: איזה דבר אחר יכולתי לעשות?
נוח: איזו סיבה! איזה היגיון!
פנינה: אני לא מוצאת חן בעיניך אז הכול מתקלקל, נופל לי מהידיים. אז אני עוד יותר לא מוצאת חן.

נוח: לא זה מה שאת צריכה לעשות, את לא מבינה?! לא זה!
פנינה: מה אני צריכה לעשות? תגיד לי, אני אעשה.
נוח: דבר ראשון לא לבקש שאני אגיד לך! תחשבי בעצמך! את לא טיפשה, את רק תקועה ב... אני לא יודע במה. הכול בלי שכל, בשיגעון. זה משגע אותי, זה... נעצר, ובאיפוק פשוט תחיי לך, תעבדי, תיהני.

פנינה: אז תאהב אותי כמו קודם?
נוח: עוד פעם? להפך, המטרה שלך צריכה להיות לחיות בלעדי, בלי האהבה שלי, פשוט לחיות, לשכוח אותי.

פנינה מצטחקת

נוח: מה מצחקי אותך?
פנינה: אם אני אשכח אותך, אתה אולי תאהב אותי בחזרה ואני לא ארצה.
נוח: טוב מאוד! תהיי חופשייה, סוף סוף! מה אכפת לך מה יקרה לי? את לא תרצי אותי.

פנינה: אני רוצה לרצות אותך.
נוח: לדבר איתך... כמו שפחה חרופה. את עוד אישה צעירה, יפה, תתחילי חיים חדשים. תכירי גברים, תתאהבי. או שתחזרי לירושלים. דיברת על אבא שלך. זאת ההזדמנות שלך, תשלימי איתו. תתחתי שם, תמצאי מישהו לא נטורי-קרתניק, אבל שומר מצוות, כמוך. תעשי משהו, לא תקועה ככה, באמצע שום מקום.

פנינה: נדהמת, במין צחוק להתחתן? איך? אני אישה שלך.
נוח: את לא תהיי אישה שלי. כבר עכשיו... אני וריטה, את יודעת מה קורה

בינינו, לא? עם מי אני מבלה כל הלילות? את לא יודעת? אנחנו נתגרש, אני אתן לך גט.

פנינה: גט? מה זה נקרא?

נוח: גט, את לא יודעת מה זה? גם בירושלים נותנים גט. את לשם ואני לשם, זהו, די, סוף!

פנינה: אני לא מבינה.

נוח: אני לא מאמין לך. את עושה את עצמך. אני עוזב את הבית, אני עוזב אותך. אני אעביר לך כסף, אני אבוא לראות את הילדים, אבל זהו, די, אני עוזב, אני עוזב, עוזב, עוזב! את לא מבינה?

פנינה מסתכלת בו, לא עונה

נוח: די כבר! כמו שוחט שמכריחים אותו לשחוט אותו צוואר עוד פעם ועוד פעם.

פנינה: אני מצטערת.

נוח: אין לך מה להצטער. זה אני, אני. אני לא יכול אחרת, אני מוכרח לעזוב.

פנינה: אני הייתי לא בסדר, עם הקמיעות והכישופים, ואתה צריך לעזוב.

נוח: אני רוצה לעזוב. זה הקש האחרון. היום תחביאי קמיעות, מחר תעלי רוחות באוב. אנחנו חיים בעולמות אחרים. כאילו אחד מהעולם הזה ושני מהירח.

פנינה: מי אתה חושב מהירח?

נוח: כמו דגים ובני-אדם, אלה נושמים בים ואלה טובעים בים, מה שטוב לי רע לך ולהפך. את יודעת את זה, לא?

פנינה: אני בטח הדגים.

נוח: עוד פעם? את הלכת אחרי, עזבת את המשפחה שלך בגללי, את אבא שלך, אבל לא באמת. הגוף הלך, לא הנשמה. אין לי כוח יותר לעזור לך. יש לי המלחמות שלי, אני בעצמי כמעט טובע. אז עוד זה? אווז בקמיעות הריח הזה של הקלף משגע אותי, הריח הזה. אני נחנק איתו. כל הריחות של בית הכנסת, של הישיבה, של אבא שלי החכם, הכול בקלף הזה. אני פשוט מוכרח ללכת, לרוץ, אני לא יודע לאן, לברוח.

פנינה: ובלילה? איפה תישן? המיטה שלך פה.

נוח: אני לא מאמין! יש עוד מיטות בעולם, חשבת על זה? אני לקחתי חדר ליד המשרד שלה. זה משרד משותף עכשיו. ותפסיקי לדאוג לי. תדאגי לעצמך!

את לא מבינה מה קורה לך? תדאגי לעצמך! מרים את המזוודות בתנופה, אחת נפתחת, נשפכת

פנינה מתחילה לאסוף את הבגדים שנשפכו

נוח: מה את עושה?

פנינה: עוזרת לך, נשפך.

נוח: עוזרת לי?

פנינה: כן, כבר.

נוח: מסלק אותה מהמזוודה את משגעת אותי ככה. אני עוזב אותך ואת... את לא נעזבת. אני אוהב אותה. זה לא חטא, ככה עשה אותנו אלוהים, לא רק פרו ורבו. זה מותר האדם מהבהמה, זה החופש שלו!

פנינה מרימה, בהיסח הדעת, משהו זרוק מהרצפה, מכניסה למזוודה, הוא מסתכל בה

פנינה: לא בכוונה, סליחה.

נוח: אוסף את הדברים למזוודה שאני אשאר, את רוצה? אני אחיה איתך ואני אתגעגע אליה, כל רגע, כל חתיכה ממני... זה יהיה אכזרי יותר, לא? פונה לצאת, נעצר אני אוהב אותה, אני לא יודע איך, למה. כולה, הכול ביחד. הבגדים והנעליים האלה, טיפשות כזאת! ואיזה שכל בעסקים! ומה לא עבר עליה, גם הגברים האלה, והיא – כמה צחוק, איזה קלות! ואיך שהיא מקבלת את המכות שלו! הכול חידה, אני מוכרח לפתור אותה. כמו ים בלי סוף, אני טובע בתוכו. ואחרי הכול היא קורעת לי את הלב.

פנינה מצטחקת, מין צחוק

נוח: מה את צוחקת? מין צחוק...

פנינה: זה מה שאני צריכה לעשות בשביל שאתה...? כמו עם השמלה, שיהיו לי... יהיו אחרים... אנשים... גברים.

נוח: תפסיקי את זה! את לא מסוגלת אפילו להוציא מהפה את המילה הזאת גברים. וזה לא הגברים, זה רק משל, את לא מבינה?

פנינה מסתכלת בו, מחייכת

נוח: מה את מחייכת?

פנינה מפסיקה לחייך. נוח לוקח את מזוודותיו כדי לצאת, מנסה לקחת את כולן בבת אחת, מסתבך. פנינה צוחקת

נוח: תפסיקי את הצחוק הזה! בכאב, תוך כדי שמכה באגרופיו על חזהו אני לא יכול לעזור, לא יכול, כלום! אני אוהב אותה! אוהב אותה! אוהב אותה!

פנינה: שולחת יד לעצור אותו **לא! זה יכאב לך.**

נוח מסתכל בה רגע, שב ואוסף את מזוודותיו, מפסיק, מניח אותן, פונה לצאת

פנינה: המזוודות, אתה משאיר, אתה לא...?

נוח: לא, אני לא.

פנינה: אתה תחזור... לקחת זאת אומרת, אחר כך?

נוח: לא, אני לא.

פנינה: איך? כל הבגדים שלך.

נוח: ואם כל הבגדים שלי? ואם אני אתהלך ערום? מה עסק שלך?

פנינה: למה?

נוח: אני לא יודע למה. ככה. ככה. ככה. יוצא

תמונה שלישית

כעבור שבוע. בלילה חם, בחצר, פנס דולק.

אני מצייע לפתוח את התמונה הזאת באופן לא לגמרי ריאליסטי. כל הרמויות המשתתפות בתמונה יהיו נוכחות על הבמה כבר עם הפתיחה, מוכנות לכניסה למרכז, כל אחת בתורה. כולם יעמדו בצד, חוץ מפנינה. כבר בפתיחת התמונה היא יושבת על הספסל בחצר, לבושה בשמלת הערב שלה, עטופה בצעיף שמכסה את המחשוף, רטובה מרגליה עד בטנה. היא יושבת רגע, קמה בליאות, פונה אל חדר המדרגות המוליך אל דירתה, נעצרת, חוזרת לעבר הספסל. יונה – שעומד בצד עם כולם – מתקרב

פנינה: רואה אותו, נדהמת **טאטע... דו... שלום... וי? סליחה... מכסה את בטנה**

בידיה, כמו להסתיר את הרטיבות

יונה עומד מולה, לא מסתכל בה, לא אומר כלום

פנינה: זה הפתעה, זה... בוא, תיכנס, תשתה, תטעם משהו... קרה משהו?

יונה לא עונה

פנינה: החלטת בכל זאת לחפש חזנות בתל אביב. מחפשים גם שוחטים, אמרתי

לאימא, לכפרות.

יונה לא עונה

פנינה: בוא, תיכנס, כשר אצלי, גלאט כשר. זה כמו מזכיר לה החופה של אסתר,

בכלל שכחתי... היום אחרי הצהריים. איך זה היה? רציתי לטלפן ו... אני

מצטערת. דאגתם לי, בגלל זה באת? אימא? גם אתה בעצמך?

יונה לא עונה

פנינה: אני שמחה. באת בזמן... קשה לי... ס'איז מיר טאקע שווער... קרה משהו, אני ו... אין לה כוח לעמוד, מתיישבת על הספסל סליחה, אני קצת לא מרגישה טוב, אני... כמו בורחת לנושא אחר, מצטחקת אני אהבתי לשמוע אותך בימים הנוראים. גם עם הכפרות לא היו כל כך נורא, מפני שזה היית אתה. אתה רוצה לשבת?

יונה לא עונה

פנינה: מצטחקת היום אני נזכרתי. התרנגולים בכפרות – גם אחרי ששוחטים הם עוד רצים, נכון? כאילו חיים. פעם תרנגול אחד רץ ככה ואז הוא עמד. וכל הדרם שלו... זה נהיה שלולית כזאת, כמו סמרטוט קטן. והוא הסתכל על זה ו... קודם הם היו ביחד, הוא והדרם, ועכשיו הוא לחוד והדרם שלו לחוד ו... אז אני חשבתי שככה זה כשמתים, נהיים לחוד. אני פתאום לא יודעת, אני... כלפי שמלתה הרטובה אני התרטבתי קודם, הים, אני... איך ידעת לבוא אלי כל כך בזמן? סלחת לי?

יונה: אני לא אלייך.

פנינה: רק בחצי שאלה ככה, כן, לא אלי.

יונה: את יש לך את הבעל שלך, הוא ידאג לך. יש לך ילדים. לה אין כאן שום דבר. היא תצלול כמו אבן בכור.

פנינה: עדיין לא מבינה מה העניין, נמוכת רוח מלהתאמץ כן, היא...

יונה: תעזבי אותה, פשוט תעזבי. תקראי לה, תוציאי אותה.

פנינה: להוציא...

יונה: מן הבית שלך. אלא לאן היא תברח? היא הלוא אחרייך, את נתת לה דוגמה. את לא מבינה מה אני מדבר?

פנינה: מה? כן. לא ממש, זאת אומרת.

יונה: אסתר, האחיות הקטנה שלך. היא ברחה, כבר מהבית שלו, אחרי החופה. ככה, אשת-איש, אשתו של הרב, אב בית דין, לברוח כמו חתול? אני מדבר אלייך, את לא מבינה?

פנינה: במונטוניות כן, עכשיו אני מבינה. גם אתה צריך להבין. היא לא אוהבת אותו, היא אוהבת מישהו אחר, היא... זה לא חטא לאהוב, לא, ככה... ככה עשה אותנו אלוהים, לא? זה מותר האדם מהבהמה, לא? זה...

יונה: די, מספיק! איפה היא? אני אוציא אותה. פונה לעבר הבית

פנינה: אין לך מה לחפש. היא לא אצלי, אני לא יודעת איפה היא, אני...

יונה: את...

פנינה: זה אמת, אין לי כוח לשקר.

יונה פונה ללכת

פנינה: אולי בכל זאת תעלה, תשתה משהו קר. מחייכת פתאום, תוך כדי שמורידה

בלא דעת את הצעיף מעל כתפיה, נשארת במחשוף חם כל כך, לא?

יונה: נרתע ממנה, ואולי סוטר לה מה את עושה! עוד צוחקת ככה. יוצא

אסתר נכנסת ממקומה בצד. פנינה מתכסה בצעיף, אומרת לקום, לא קמה

אסתר: אני לא אחזור לשם. אילו היו שם ילדים קטנים, אבל הוא, הבנים שלו,

הבנות... הם ליוו אותנו לבית שלו, הם נכנסו, הבת שלו גם סידרה את

המיטה, את מבינה? המיטה שלנו ש... גם היא, גם הם, כולם קראו לו:

אבא... אבא... פתאום אני ראיתי: הם יותר זקנים ממני, פי שניים, הילדים

שלו, הם... גם אצלם אצבעות כמו ענפים קשים ויבשים, כמו שלו. אני לא

יכולה, אני לא. אני אשאר כאן, אני אעבוד, יש לי מקצוע, אני תופרת טובה.

צריך הרבה תופרות עכשיו בתל אביב, אמרו לי. מה את שותקת?

פנינה: מה? כן, ככה, אני שמחה בשבילך.

אסתר: אני עייפה. הסתובבתי ברחובות, לא רציתי ליפול עלייך. אין לי מקום

אחר. עד שאני אסתר. אני לא רוצה כלום, רק לישון. בואי, ניכנס, טוב?

פנינה: כן. קמה, מתחילה ללכת איתה לכיוון הבית, נעצרת

אסתר: מה קרה?

פנינה: מה?

אסתר: נעמדת.

פנינה: מתעשתת שום דבר. אני עוד לא יודעת, אני... כן, אני עוד אסתובב קצת,

לנשום קצת אוויר. נותנת לה את המפתח קחי, תיכנסי. יש אוכל במקרר. יש

מספיק לכמה ימים.

אסתר: אני לא רוצה לאכול, אני רוצה רק לישון, לישון מאה שנה, לישון, לישון.

פונה לצאת, נעצרת אני מצטערת, בסוף כן התנפלתי עלייך ככה פתאום.

פנינה: מה? הו לא, זה טוב. הילדים צריכים לחזור עוד מעט. אני לא אוהבת

שהם חוזרים לבית ריק.

אסתר: את לא...?

פנינה: מה? כן, עוד מעט, אני רק...

אסתר: טוב, אני נכנסת. פונה ללכת

פנינה עושה איזו תנועה, כמו לעצור אותה

אסתר: כן?

פנינה: שום דבר, רק... יש הכול במקרה, לא חסר כלום. לילה טוב.

אסתר: לילה טוב. יוצאת

פנינה יושבת על הספסל. עכשיו מישה וריטה – גם הם מגיעים מהצד – נכנסים זה מול זה, ריטה בדרך אל הבית הקודם, המשותף שלהם, מישה יוצא לקראתה מתוך הבית. נוח עוקב אחרי ריטה

ריטה: נעצרת, מסתובבת אל נוח אני אמרתי לך לאן אני הולכת, לא? אמרתי הכול.
נוח: כן.

ריטה: אז למה לעקוב?

נוח לא עונה

ריטה: לא מוצא חן בעיניך מה שאני עושה.

נוח: זה יותר מדי. יש גבול, לא?

ריטה: יש לך ברירה, אמרתי לך. אני לא מכריחה אותך שום דבר.

נוח: לא אכפת לך.

ריטה: ואם אכפת? אני לא אמות מזה.

נוח: את לא באמת אוהבת אותי.

ריטה: תחזור למשרד. אני אבוא עוד מעט.

נוח פונה לצאת, לא יוצא, נשאר בקצה החצר

ריטה: אל מישה הבאתי לך אוכל. צלי, בשר, השגתי. יהיה לכמה ימים. בוא.

מישה לא עונה, לא זז

ריטה: די, מישה. בוא ניכנס.

מישה: בשביל מה?

ריטה: לשים את האוכל.

מישה: תשימי פה.

ריטה: די.

מישה: הבאת גם את הפרוטזות?

ריטה: הן מחכות לך במכון. רק תיגש לשם, תוכל ללכת.

מישה: ככה?

ריטה: תוכל גם לרוץ.

מישה: לאן אני אלך, לאן אני ארוץ? אחרייך אולי, למשרד שלכם. יש שם חדר

עם מיטה כפולה, שמעתי, משרד כזה עם מיטה כפולה.

נוח: מתפרץ, מתקרב, אל ריטה הוא לא יסכים, את לא מבינה? אם יהיו לו פרוטזות

את תעזבי אותו, הוא יודע את זה.

ריטה: אתה עוד פה?

נוח פונה לצאת, נשאר בצד

מישה: הוא התחיל לדבר, האדווקט. הוא רק לא יודע משהו... צוחק מין צחוק את לא רק רוצה לתת לי, פרוטזות, אוכל, לא רק לתת.

ריטה: תפסיק את הצחוק הזה!

מישה: בטח, שלא ישמע. הגבר החדש שלך, הנעליים החדשות. ישראל, ארץ חדשה, לא מתאים נעליים ישנות, עוד נעליים כמוני בלי רגליים, מה יש? הוא נאיבי מדי? שידע. את באה גם לקבל משהו, בפנים, בבית, לא מספיק לך מה שאת מקבלת אצלו, אה?

ריטה לא עונה

מישה: תעני לי, תחזירי, תרביצי.

ריטה: אני לא.

מישה: מרכיך ראשו כן, גם זה את באה לתת לי, נדבה, רחמנות. כמו אוכל, כמו פרוטזות. שאני אישן טוב, כמוך. איתי, איתו, לא משנה, את ישנה טוב, במנוחה.

ריטה: בוא ניכנס, אני מבקשת.

מישה: אני לא רוצה לישון, במנוחה.

ריטה: אז מה אתה רוצה, לשנוא את כל העולם כל הזמן בלי מנוחה רגע?

מישה: ממתי את זה כל העולם? ממתי את...! כן, נכון, אני רוצה לשנוא אותך. הכול תיקחי ממני? גם לשנוא אותך תיקחי? מה יישאר לי? שופך את האוכל הנה!

ריטה: מרימה את הסיר אני אביא לך מחר חדש. פונה לצאת

נוח פוסע צעד לעברה

ריטה: עזוב אותי עכשיו! יוצאת

נוח פונה לעבר מישה שנשאר במקומו, נעצר, עוד לא בטוח מה לעשות או לומר

פנינה: לעבר נוח בלי לקום מהספסל שלום.

נוח: את...

פנינה: ערב טוב.

נוח: ערב טוב, ערב טוב מאוד.

פנינה: מה?

נוח: סליחה?

פנינה: מה שלומך?

נוח: מה שלומי...

פנינה: כן, מה שלומך?

נוח: טוב, תודה, מה שלומך את?

פנינה: גם כן.

נוח: טוב מאוד, אני שמח. שוב פונה לעבר מישה, נעצר

פנינה: אחרי רגע טיילתי. אי אפשר לשבת בבית, כל כך חם.

נוח: ככה.

פנינה: עם השמלה... אתה זוכר? הפתוחה, עם כל הגב, עם המחשוף. כל כך חם.

נוח מסתכל בה

פנינה: מה?

נוח: את עם השל.

פנינה: סליחה? כן, שמתי, שכחתי.

נוח: ודאי.

פנינה צוחקת, צחוק שקט, רך

נוח: מה מצחיק אותך?

פנינה: כמו דגים.

נוח: מה פתאום דגים?

פנינה: אני, בטח אתה חושב שאני דגים. אני מדברת אבל מתחת למים, רואים

איך הפה נפתח אבל לא שומעים.

נוח: באמת?

פנינה קמה למחצה מהספסל, מושיטה יד לעבר חולצתו

נוח: נרתע מה את עושה?

פנינה: הכפתור.

נוח: תעזבי!

פנינה: שכחתי. פעם אני ילדתי את הילדים שלך, עכשיו אני לא יכולה לתקן את

הכפתור שלך, לא יכולה לעשות כלום.

נוח: איפה את חיה? את לא רואה, לא שומעת מה קורה פה? שום דבר?

פנינה: קודם סיפרתי לאבא שלי על התרנגול, אחרי השחיטה, אתה זוכר?

נוח: אין לי ראש עכשיו לאבא שלך, לא לשום תרנגול ולא לשום שחיטה. שום

דבר לא יפריע לי! מתפרץ אל מישה שנשאר בצד עלי לא תעשה רושם עם

הרגליים הקצוצות שלך! זה הנשק שלך, עם זה אתה סוחט אותה. לא אותי!

מישה פונה לצאת, לא לכיוון הדירה שלו

נוח: לאן אתה הולך לדעתך? לאן?

מישה: לאן שאני הולך לשם אני הולך, לאן שאני הולך. יוצא

נוח: שלא תעז לעקוב אחריה!

פנינה: הוא בטח לים.

נוח: לים?

פנינה: אני ראיתי אותו שם כמה פעמים.

נוח: את?

פנינה: כן. ופתאום, מחליטה לספר, במיץ צחוק גם עכשיו... כלפי השמלה שלה אתה

לא רואה? אני רטובה. השמלה, עד הבטן. אני נכנסתי איתה לים, קודם.

נוח: את, בעצמך? בשביל מה?

פנינה: לא רואים אותך שם בכלל. גם ביום שישי אחרי הצהריים.

נוח: אני מבין.

פנינה: אמרת שאתה מוכרח כל יום, אפילו רק להסתכל מרחוק. זה מה שאתה

עושה?

נוח: כמו בפיזור דעת מה?

פנינה: הים, אתה מסתכל מרחוק.

נוח: לא, אני לא. בכלל שכחתי שהוא ישנו שם, דבר כזה, ים. "שם", אה? אז,

בירושלים, אז הוא היה כאן, קרוב. הנה, תיגע בו, תיקח אותו, הוא שלך,

הים הגדול. ככה זה צריך להיות? מה שמתקרבים יותר זה נהיה קטן יותר,

נהיה רע, מכוער, עכור? ככה הכול, גם הים, גם החופש? גם לאהוב, ככה

זה מוכרח להיות? לחזור? הביתה לירושלים? זאת התשובה? לא, אני לא.

מישהו מעמיד אותי בניסיון, זה העניין, בכוונה. לנסות אותי כמה אני מוכן

לשלם. אלוהים מנסה את מי שמאמין בו והוא מנסה גם את מי שכופר בו.

אני מצפצף על הים הגדול הזה. זה הים של ירושלים. זה ים של ילדים, של

נערים מתבגרים. זה ים צעצוע, ים של חלומות באספמיה. אני שוחה עכשיו

בים האמיתי, הים של החיים, עם כל הלכוך. לכלוך בלי סוף באמת. אני

ארוויח, אני אתן לכם, יהיה לך, יהיה לילדים. אני אעבוד כמו חמור, יום

ולילה.

פנינה: לא, אתה לא צריך לכל כך הרבה. גם עכשיו זה מספיק.

נוח: תגיד, גם את זה את תיקחי ממני עם הצדיקות שלך? מה יישאר לי? אני

נחנק איתך, נחנק!

פנינה: אני לא מבינה. איך? להפך, אני לא...

נוח: גם אני לא מבין, גם אני לא, שום דבר. יוצא

ג'קי מתקרב, לבוש בחליפה האדומה שלו, הגבר יתקרב בתוך הדברים הבאים
ג'קי: אל פנינה הם פיטרו אותי, מהמלון. אני מדבר עם האורחים יותר מדי,
הם אומרים, מקלקל את השם של המלון, גם עושה לאורחים דיכאון. אני
דיכאון? איך? הלוא אני להפך, אני אומר להם כולם איזה משוגעת היא
היתה, ככה לוקחת את הסוויטה על הגג וקופצת, זורקת כסף לחינם. פיטרו
וגם רוצים את החליפה בחזרה, את מבינה? או שאני אשלם, יורידו לי, את
מבינה?

פנינה: כן.

ג'קי: משסף בסכין את החליפה שעליו היא לא היתה משוגעת, האישה הזאת,
היא לא. היא לא סתם ככה בחינם לקחת סוויטה לפני שקפצה, לא בחינם.
היא רצתה להראות להם איך היא מצפצפת. שילך הכסף שלהם לעזאזל,
שילך! כולם שילכו לעזאזל, כל העולם, כל החיים, הכול! רק היא חשובה,
הכבוד שלה! מספיק רע עשו לה, מספיק דפקו אותה, מספיק! אל פנינה את
מבינה?

פנינה קמה עוד בתוך דבריו, נסוגה לאט מפניו, כמעט נופלת
הגבר: שנכנס בינתיים קולט אותה בזרועותיו את מרגישה לא טוב? את לא נראית
טוב, את...

פנינה: לא, שום דבר, הכול בסדר, רק ככה, לא אכלתי.

הגבר: את הירושלמית, לא? אני אקח אותך אלייך הביתה.

פנינה: לא, לא הביתה.

הגבר: את צריכה לנוח, לשכב. סוקר אותה בחטף אם לא אכפת לך אני יכול
להזמין אותך אלי, אל אימא שלי, זאת אומרת. היא לא בבית.

הם יוצאים

ג'קי: ממשיך ומשסף את החליפה הכסף לא בעיה בכלל. משהו אחר הבעיה. למה
היא קפצה יחד עם הילדה, זה הבעיה. היא היה לה הכבוד שלה, אבל הילדה
אולי היה לה כבוד משהו אחר. למה לקחת איתה את הילדה? רק סיבה אחת
יכולה להיות, רק אחת... הרחמנות שלה, לא רצתה להשאיר אותה שתהיה
לבד. קשה לבד, קשה. כל המשפחה שלי בטבריה, בפחים, ואני כאן בשביל
להיות עוזר מלצר. לבד כל הזמן, לבד, ועכשיו גם מפטרים, עוד רוצים את
החליפה בחזרה. מה יישאר? עוד לבד. ממשיך ומשסף

תמונה רביעית

אותו לילה, מאוחר. ליד הים, כמו בתמונה הראשונה. פנסים דולקים על הטיילת. יש אולי גם זרקור שמאיר את הים בתנועת מניפה. מישה ליד המים, שר את השיר שלו לכיוון הים. פנינה נכנסת דרך הטיילת, יורדת במדרגות, מגיעה אל שפת המים, עומדת

מישה: גומר לשיר, רואה אותה את... מה את עושה פה?

פנינה: סליחה?

מישה: לילה.

פנינה: בחצי שאלה, לא ממש בראש איתו כן?

מישה: אז מה, יום?

פנינה: כן... לא, לא... לא...

מישה: אין דבר כזה לא יום ולא לילה, לא?

פנינה: מצטחקת "קרב יום, קרב יום, אשר הוא לא יום ולא לילה."

מישה: מה?

פנינה: אני שמעתי פעם את השיר הזה ששרת קודם. ביום שישי. היא היתה במים ואתה שרת לה. היא... אתה יודע מי.

מישה: ואם?

פנינה: שום דבר, סתם. למי שרת עכשיו?

מישה: למי שרתי עכשיו?

פנינה: זה הים, ריק, אין אף אחד, כלום, גם חושך.

מישה: ואם ריק? ואם חושך? זה הסוף? אין צד שני, את חושבת? אין אור? הים,

החושך זה רק הדרך, הגשר. יש צד שני, מקום אחר, עם אור. יש גם זמן אחר.

זמן הולך לאיבוד, את חושבת?

פנינה: מה? כן... כן... נכנסת לאטה לתוך המים, מתנשמת בשקט, עמוק

מישה: אז בזמן ההוא אני הייתי מספיק בשבילה מה שאני. בן־אדם זה לא

רגליים, לא גוף, זה מה שהיא אמרה אז. איזה גאווה אני הייתי בשבילה.

אני איבדתי את הרגליים שלי בקרב, לא בביזנס, לא בטניס. איזה רגליים!

לרוץ שלושים קילומטר היה כלום בשבילי. אני באצבעות של הרגליים אני

ניגנתי במנדולינה, היית מאמינה? מסתכל לעברה היי, מה את עושה? מה יש

לך? את...

פנינה: מתנשמת אני?

מישה: את, אז מי, אני? איך שאת נושמת, ככה... מה יש לך? רצת או משהו?

פנינה: שום דבר, רק נושמת... בשביל לנשום. ממשיכה ומעמיקה לאט לתוך הים
מישה: לא ממש שם לב למה שהיא עושה אני אוהב להסתכל על אנשים מתי שהם
בתוך המים. בן־אדם בתוך המים כאילו אין לו רגליים, נכון? רק כאילו, יש
לו, רק מתחבאות מתחת למים. גם אני, את מבינה? כאילו אין לי, אבל יש.
אני עוצם את העיניים ואני מרגיש אותן מבפנים, אמיתי, חי. את מבינה?
פנינה לא עונה, נכנסת עמוק יותר ויותר לתוך הים. הזרקור – אם יש זרקור – מנסה
ללוות אותה

מישה: הי, מה את עושה? לאן את? חכי, תעמדי! מקרטע אחריה לתוך הים עמוק
שם, את לא יודעת לשחות! אין שום גשר, שום צד שני, שום דבר, רק לטבוע!
חכי, אני אתן לך יד! המים מגיעים אל צווארו אני לא יכול יותר. אני אין לי
רגליים, אין לי. תחזרי בעצמך, תחזרי!

פנינה ממשיכה לתוך הים. נעשה אור כמו של בוקר אבל אחרת. האיש עם הכלב מגיע
אל החול. הצעיר קופץ מהטיילת אל החול, עולה ושוב קופץ. נוח ואסתר וריטה, אולי
נוספים, כולם מגיעים אל מעקה הטיילת

מישה: אל כולם נכנסת לים, איזה טיפשה, מאמינה לכל דבר! ואיך שנושמת, אין
לה אוויר, מחפשת שם, חושבת שם יש! שם?! אל הים תחזרי, את שומעת?
תחזרי!

פנינה נעצרת, פונה אחורה. הזרקור – אם יש זרקור – נעצר עליה, מסנוור את עיניה